



Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Självständigt arbete i
förskollärarytutbildningen

Föräldrainflytandets komplexitet

*Sex föräldrars upplevelser av reellt
föräldrainflytande vad gäller barns vila på
förskolan*



*Författare: Cecilia Hansen &
Therese Johansson
Handledare: Zara Bersbo
Examinator: Kristina Holmberg
Termin: Ht 2020
Ämne: Didaktik
Nivå: Grundläggande
Kurskod: 2FL01E*

Abstrakt

Föräldrainflytande är ett komplext begrepp och en viktig del i förskolans värdegrundsarbete och demokratiuppdrag. Det är föräldrarna som har det yttersta ansvaret för barnet samt känner sitt barn allra bäst. En god samverkan mellan föräldrar och förskolan som möjliggör föräldrainflytande är därför viktigt för att kunna skapa de bästa förutsättningarna för barnet. Syftet med den här studien är därför att undersöka föräldrars upplevelser av föräldrainflytande i förskolans verksamhet med specifikt fokus på vilan. För att få svar på studiens frågeställningar har enkäter samlats in från sex föräldrar med barn i ett till treårsåldern som går i förskolan. Begreppet inflytande problematiseras med hjälp av inflytandetrappan, vilken synliggör olika nivåer av inflytande som alla är viktiga för att kunna tala om ett reellt föräldrainflytande. Vid första anblick tyder resultatet på att föräldrarnas syn på sina möjligheter till inflytande är övervägande goda. Men vid en närmare granskning av föräldrarnas beskrivningar och exempel synliggörs att det finns begränsningar i föräldrainflytandet, vilket leder till att föräldrarna inte får, eller inte utnyttjar sina möjligheter till att utöva ett reellt föräldrainflytande.

Nyckelord

Föräldrainflytande, inflytande, förskola, inflytandetrappan, information, deltagande, påverkan, samråd, beslutsfattande, vila, värdegrund och demokrati.

Tack

Vi vill tacka alla föräldrar för er medverkan i vår studie, utan er hade studien inte varit möjlig att genomföra. Vi vill även tacka vår handledare Zara för allt stöd under processens gång samt alla råd och tips. Slutligen vill vi tacka våra studiekamrater som ingått i vår handledningsgrupp för all feedback och stöttning vi fått.

Innehåll

1 Inledning	1
2 Studiens syfte och frågeställningar	2
3 Tidigare forskning	3
3.1 Föräldrainflytande i förskola och skola	3
3.2 Möjligheter och hinder som kan påverka föräldrainflytande	4
3.3 Sammanfattning av tidigare forskning	6
4 Teoretiskt ramverk	8
4.1 Föräldrainflytande- en fråga om värdegrund	8
4.2 Reellt inflytande- inflytandetrappan	9
5 Metod	13
5.1 Datainsamling	13
5.2 Urval	13
5.3 Genomförande av datainsamling	14
5.4 Bearbetning av data	14
5.5 Etiska överväganden	15
6 Resultat och analys	16
6.1 Föräldrarnas upplevelser av föräldrainflytande i förskolans verksamhet generellt	16
6.2 Föräldrarnas upplevelser av information om barnets vila i förskolan - trappsteg ett	19
6.2.1 <i>Informationen uppfattas som tillräcklig till viss del</i>	20
6.3 Föräldrarnas deltagande i vilan- trappsteg två	21
6.3.1 <i>Deltagandet i vilan är begränsat</i>	22
6.4 Föräldrarnas upplevelser av sina möjligheter att påverka vilan - trappsteg tre	22
6.4.1 <i>Föräldrarna upplever att de har goda möjligheter att påverka vilan</i>	23
6.5 Föräldrarnas upplevelser av sina möjligheter att ta beslut i samråd- trappsteg fyra	24
6.5.1 <i>Föräldrarna upplever att beslut om vilan tas i samråd, men resultatet tyder på motsatsen</i>	26
6.6 Föräldrarnas upplevelser av sina möjligheter att vara med och ta beslut- trappsteg fem	27
6.6.1 <i>Föräldrarna får inte ett reellt föräldrainflytande</i>	28
6.7 Sammanfattning av resultatet	29
7 Diskussion	31
7.1 Metoddiskussion	32
7.2 Förslag på ytterligare forskning	34
Referenser	35
Bilagor	I
Bilaga A Missivbrev	I
Bilaga B Enkät	II

1 Inledning

“Var finns forskningen eller kunskapen som säger att små barn inte ska sova dagtid? Hur fick föräldrar idén att säga åt förskolans personal att väcka deras barn – eller att inte låta barnen sova alls på dagtid?” (Edström 2018). Erika Edström, legitimerad psykolog, skriver i sin insändare i Dagens nyheter att barn inte sover middag i förskolan i samma utsträckning som de gjorde förr. Hon menar att föräldrar väljer att korta ner tiden allt mer samtidigt som hon uttrycker en oro för att det här ska påverka barnens välmående negativt i längden. Hon uppmanar till att mer forskning bör bedrivas inom ämnet så att föräldrar och pedagoger i förskolan får direktiv och kunskaper som gynnar barnets hälsa och välmående.

Barn spenderar ofta långa dagar på förskolan, vilket för med sig att de kan behöva vila under dagen för att orka delta i förskolans verksamhet. Läroplanen för förskolan (Lpfö 18) belyser vikten av att barn erbjuds en miljö som är anpassad utifrån barnets behov, där både aktivitet och vila ingår i utformningen av verksamheten. Staton, Smith och Thorpe (2015) belyser att sömnen är viktig för barn i förskolan eftersom sömnen påverkar barnets utveckling och hälsa. Hur mycket sömn barnet behöver i relation till sin ålder är dock individuellt. För lite sömn kan störa barnets utveckling medan för mycket sömn dagtid kan påverka nattsömnen negativt (Ibid.).

I föräldrabalken (SFS 1949:381) står det att det är den som har vårdnaden över barnet som har det övergripande ansvaret för barnets utveckling. Det tas för givet att vårdnadshavarna står barnet närmast och känner barnet bäst. Men trots föräldrabalkens beskrivning upplever vi att det händer att pedagoger i förskolan inte har samma uppfattning som föräldrarna vad gäller barnets vila och sömn på förskolan. Samtidigt som förskollärare hävdar att längre vila för det enskilda barnet är önskvärt för barnets bästa så hävdar föräldrar kortare vila, av samma skäl. Oavsett sida är det föräldrarnas tankar och åsikter i frågan som är (eller borde vara) styrande och viktiga att lyssna in för att förskolan ska kunna skapa de bästa förutsättningarna för barns utveckling och lärande (Skolverket 2011). Förskolan är dock ytterst ansvarig för att skapa en god samverkan mellan förskolan och hemmet samt möjliggöra föräldrarnas förutsättningar till delaktighet och inflytande i sina barns vardag (Lpfö 18).

Föräldrainflytande ingår i förskolans värdegrundsuppdrag och innefattar föräldrars möjligheter att få information om, delta i och till och med påverka förskolans verksamhet. Såväl barns och föräldrars rätt till delaktighet och inflytande betraktas alltså som en mänsklig rättighet, där föräldrar i vissa fall kan behöva agera ställföreträdande för barnet då det på grund av sin låga ålder kan ha svårt att uttrycka sig och få ett reellt inflytande (Utbildningsdepartementet 2003). Därmed blir det viktigt att pedagoger i förskolan lyssnar på och tar till sig av det som föräldrarna uttrycker.

Föräldrainflytande är komplext. Det finns flera aspekter som spelar in för att kunna tala om ett reellt föräldrainflytande. För att belysa den här komplexiteten har Utbildningsdepartementet (2003) synliggjort olika nivåer av inflytande som alla är viktiga för att föräldrar ska få ett verkligt inflytande i förskolans verksamhet. Med hjälp av en modell innehållande de här olika nivåerna för inflytande önskar vi i denna studie synliggöra föräldrars upplevelser av föräldrainflytande på förskolan med ett specifikt fokus på barnets vila.

2 Studiens syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att med utgångspunkt i Utbildningsdepartementets definition av begreppet inflytande problematisera föräldrars inflytande på förskolan generellt och med specifikt fokus på barns vila. Studiens resultat ska bidra med ökad kunskap om föräldrainflytandets utvecklingsmöjligheter på förskolan.

Studiens frågeställningar är:

- Hur upplever föräldrar möjlighet till föräldrainflytande på förskolan generellt?
- Hur upplever föräldrar möjlighet till föräldrainflytande när det gäller barnets vila på förskolan?

3 Tidigare forskning

Under avsnittet tidigare forskning presenteras forskning som gjorts gällande föräldrainflytande i skola och förskola. Värt att nämna är att många internationella studier använder sig av begreppet föräldraengagemang (parental involvement) i större utsträckning än begreppet föräldrainflytande, vilket gör att några av de studier som lyfts i avsnittet nedan främst behandlar just föräldraengagemang där inflytande är en del i engagemanget.

3.1 Föräldrainflytande i förskola och skola

I avhandlingen *Relationen hem- förskola* beskriver Ivarson Jansson (2001) begreppet föräldrainflytande i förskolan som möjligheten att faktiskt påverka utformningen av förskolans verksamhet. Syftet med avhandlingen är bland annat att få förståelse för hur pedagoger och familjer uppfattar förskolan som ett komplement till hemmet och om hur pedagoger och föräldrar uppfattar föräldrainflytande. En kartläggning genomfördes med hjälp av enkäter som samlades in från cirka 785 pedagoger och 799 familjer med barn födda 1990. Resultatet av studien visar bland annat att en viktig del i föräldrainflytandet är att pedagogerna lyssnar på samt tar till sig föräldrars synpunkter. En annan viktig aspekt som framkommer i studien är att information uppfattas som en grundförutsättning för föräldrainflytande och att brister i kommunikationen mellan pedagoger och föräldrar påverkar inflytandet. Brister i information och kommunikation kan i slutändan påverka samverkan och föräldrainflytandet negativt. Resultatet från pedagogenkäterna visar dessutom att många av pedagogerna inte anser att föräldrainflytande behövs för att kunna planera verksamheten, vilket förklaras i studien med att det kan vara så att pedagogerna upplever att föräldrarna inte har tid till att utöva inflytande samt att många pedagoger inte ser på föräldrar som en del i sitt team i alla frågor som rör förskolans verksamhet. Ivarson Jansson (2001) belyser även vikten av att pedagogerna i förskolan har kännedom om barnets hemförhållanden och barnets vardag utanför förskolan för att kunna anpassa verksamheten utifrån barnets individuella behov. För att pedagogerna ska kunna få till sig de här individuella kunskaperna om enskilda barn krävs en god samverkan med barnets föräldrar. Studien i avhandlingen behandlar förskolans verksamhet från tiden innan förskolans första läroplan tillsattes. De resultat som framkommer kan med andra ord skilja sig från hur de skulle ha sett ut om enkätundersökningarna genomförts idag. De aspekter som lyfts som kan påverka föräldrainflytandet kan dock vara relevanta även idag eftersom det fortfarande exempelvis är viktigt att få information för att kunna få inflytande.

Erikson (2004) har skrivit avhandlingen *Föräldrar och skola* där syftet är att undersöka relationen mellan föräldrar och skolan samt synliggöra olika innebörder i denna relation. Erikson utgår från en argumentationsanalys där han argumenterar utifrån den utbildningspolitiska debatten som råder gällande föräldrainflytande samt relationen mellan föräldrar och skolan. I avhandlingens studie framkommer det att relationen mellan föräldrar och skolan är komplex eftersom relationen kan se olika ut och kan ha olika betydelser beroende på situation. Författaren visar bland annat i sitt resultat att lärare uppskattar vissa aspekter av föräldrainflytande medan andra aspekter ses som mindre önskvärda. Det föräldrainflytande som i avhandlingens resultat visar sig vara mest önskvärt hos pedagoger är det där föräldrar stöttar skolans beslut och arbetssätt. Föräldrainflytande där föräldrar säger emot eller är oense med skolan är med andra ord mindre önskvärt, enligt resultatet. Arbetet med föräldrainflytande kan därför ses som komplext i meningen att det kan tolkas som skendemokrati- endast vissa delar av inflytandet uppskattas, vilket för med sig att det inflytande som föräldrar får kan bli begränsat. Vidare lyfter Erikson (2004) att föräldrar som inte är medvetna om sina rättigheter till inflytande heller inte tar tillvara på rättigheten fullt ut. Eftersom avhandlingen belyser pedagogers syn på föräldrainflytande

samt att föräldrars inflytande kan påverkas av vilka kunskaper de har om sin rätt till inflytande så är den intressant för den här studien, trots att den främst belyser föräldrainsflytande i skolan.

I Vuorinens (2018) studie *'Remote parenting': parents' perspectives on, and experiences of, home and preschool collaboration* undersöks föräldrars perspektiv på samt erfarenheter av samverkan mellan förskolan och hemmet. I studien genomfördes kvalitativa intervjuer med 10 föräldrar. Studiens resultat har delats upp i olika delar där författaren tittar på föräldrars val av förskola samt varför de väljer att stanna respektive byta förskola. Resultatet visar att föräldrarna i studiens trivsel på förskolan hänger samman med deras möjligheter att vara delaktiga och få inflytande. Föräldrarna uttrycker att en viktig aspekt för att de ska trivas med sin förskola och välja att stanna är att det finns en nära och förtroendefull samverkan mellan förskolan och hemmet samt att föräldrar upplever att pedagoger ser på dem som en del av sitt team, där föräldrars tankar och åsikter värderas och tas tillvara på. I studien problematiserar författaren att forskning gällande samverkan mellan hemmet och förskolan sällan inkluderar föräldrarna och deras perspektiv, vilket innebär att det finns en kunskapslucka gällande just föräldrarnas upplevelser av föräldrainsflytande och samverkan i förskolan, en lucka som den här studien ämnar fylla.

3.2 Möjligheter och hinder som kan påverka föräldrainsflytande

Eckeskogs (2019) avhandling *Kommunikation i förskolan- förskollärares och barnskötarens kommunikation med föräldrar i ett digitaliserat medielandskap* undersöker barnskötarens och förskollärares kommunikationsarbete i fem svenska förskolor. Data till studien samlades in genom observationer samt semistrukturerade intervjuer där observationerna användes som underlag. Urvalet bestod av sammanlagt 32 barnskötare och förskollärare. Resultatet i studien visar att den vanligaste kommunikationen som sker i förskolan är via naturliga möten, så som vid hämtningar och lämningar, där det främst handlar om att utbyta information om hur dagen sett ut. Men de här vardagliga mötena är inte alltid tillräckliga för att möjliggöra föräldrainsflytande, menar Eckeskog. Vidare poängterar författaren att pedagoger behöver erbjuda föräldrar olika typer av fysiska möten som exempelvis föräldramöten, utvecklingssamtal där samtal kan ske som gör att det möjligt för föräldrarna att faktiskt påverka förskolans verksamhet. Problematiken gällande otillräcklig tid för samtal som möjliggör föräldrainsflytande lyfts även av McMillan (2005) som har genomfört studien *Close Encounters: Issues in Pre-school Parental Involvement in Northern Ireland*. Studiens syfte är att undersöka definitionen, nivån och olika typer av föräldraengagemang samt vad som kan möjliggöra och hindra föräldraengagemang i olika typer av barnomsorg. Data samlades in med hjälp av enkäter, intervjuer och diskussioner. Urvalet bestod av både föräldrar och pedagoger från 56 olika verksamheter. Resultatet i studien visar att föräldrar ofta känner att det inte finns tillräckligt med utrymme och tid för rikliga och meningsfulla samtal som möjliggör kommunikation mellan föräldrarna och pedagogerna i förskolan. Resultatet visar även att många lärare i studien anser att de redan har en bra uppfattning om vad föräldrar tycker och tänker eftersom lärarna själva är föräldrar. Författaren problematiserar dock detta och menar att även om lärare har erfarenheter som kan hjälpa dem att förstå föräldrars situation som föräldrar så är det inte tillräckligt för att ersätta vikten av en betydelsefull samverkan där ett utbyte kan ske. Eftersom både Eckeskog (2019) och McMillan (2005) belyser relationen mellan förskolan och hemmet samt vikten av samtal för att möjliggöra föräldrainsflytande, så är båda studierna relevanta även i det här fallet.

Oakes et al. (2020) har i studien *"Did My Child Sleep Today?": Communication Between Parents and Educators in Early Childhood Education and Care Settings* undersökt vilka

olika kommunikationssätt som används mellan förskolepersonal och föräldrar gällande barns sömn samt regelbundenhet och innehåll i den här kommunikationen. Författarna undersökte de olika aspekterna av kommunikation med hjälp av enkäter innehållande olika svarsalternativ samt en öppen svarsdel. Data samlades in från 116 föräldrar och 39 förskolepedagoger. Studiens resultat visar att det vanligast förekommande kommunikationssättet mellan förskolans personal och föräldrar sker vid hämtning och lämning. Kommunikationen består till största delen av hur länge barnet sover på förskolan och i mindre utsträckning om sömnkvalitet och hur barnet sover hemma, vilket kan leda till att det främst sker en envägskommunikation där förskolepersonal förmedlar till föräldrar. Författarna belyser även bristerna i kommunikationen och menar att det behöver ske en förbättring för att samverkan mellan hemmet och förskolan ska fungera för barnets bästa när det gäller barnets sömn. Vidare menar författarna att mer forskning behövs som undersöker brister i kommunikationen och hur dessa brister kan påverka barns sömn och eventuellt leda till sömnproblem. Studien är relevant eftersom författarna belyser vikten av att motverka envägskommunikation, då det kan hindra föräldrainflytandet.

Einarsdóttir och Jónsdóttir (2019) har i sin studie *Parent-preschool partnership: many levels of power* undersökt hur relationen mellan föräldrar och pedagoger ser ut, hur deras olika roller förhandlas fram samt hur pedagogerna anpassar sig till olika föräldragrupper. Data till studien har samlats in genom gruppintervjuer med 26 föräldrar indelade i fem grupper samt intervjuer med pedagoger där föräldrarnas intervjuer fungerade som underlag för reflektion. Resultatet i studien visar att det finns olika maktnivåer mellan pedagoger och föräldrar, men även mellan föräldrar. Studien synliggör med andra ord att en del föräldrar har mer makt att utöva inflytande än andra föräldrar. Författarna beskriver att en förutsättning för att jämna ut eventuella maktnivåer är att pedagoger skapar en kontinuerlig samverkan innehållande kommunikation. För att maktutjämningen ska kunna upprätthållas gäller det att pedagoger lyssnar, respekterar och tar tillvara på föräldrars kunskaper om deras eget barn. Vuorinen (2018) beskriver att exempel på situationer som gör att föräldrar kan känna sig maktlösa kan vara situationer där de söker kontakt med pedagoger och inte får någon respons. Föräldrar kan då uppleva att de bli ignorerade och inte får den respons som de söker. Eckeskog (2019) belyser att beroende på vilka kunskaper föräldrar har om förskolan så kan deras makt att påverka den öka eller minska. De föräldrar som har mer kunskaper om sina rättigheter och en större insyn i förskolans styrdokument har oftare större möjligheter till inflytande. De föräldrar som har mindre kunskaper om sina rättigheter riskerar att inte utnyttja sin rätt att påverka i samma utsträckning, menar författaren. Detta kan jämföras med Eriksons (2004) och Ivarson Janssons (2001) resultat som lyfts fram tidigare i avsnittet gällande att inflytande kräver kunskap om rätten till inflytande.

Bouakaz (2007) studie *Parental involvement in school: What promotes and what hinders parental involvement in an urban school* har syftet att få kunskap om vad som främjar och vad som motverkar föräldrars engagemang i en gymnasieskola i förorten samt att utveckla en förståelse för hur föräldrar med arabisk bakgrund och lärare ser på föräldrars engagemang i skolan. Data samlades in genom formella och informella intervjuer samt observationer. Urvalet bestod av föräldrar med arabisk bakgrund, lärare och administratörer i en gymnasieskola i Malmö. Studiens överförbarhet till förskolan är något begränsad eftersom den riktas mot gymnasieskolan samt att stora delar av studien handlar om arabisktalande föräldrar. Men det finns ändå delar i resultatet som kan vara överförbara till förskolan, vilka beskrivs nedan.

Bouakaz (2007) belyser att det finns olika aspekter som kan främja och hämma samverkan mellan hemmet och skolan och därmed även föräldrainflytandet. Resultatet i studien visar att några hinder som kan hämma föräldrars möjligheter till inflytande i skolan kan vara att de inte känner att deras deltagande och åsikter uppskattas och är välkomnade av pedagoger, att de känner att de saknar kunskaper som har betydelse för utbildningen samt att de inte har kunskap om sin rätt att delta och påverka. Eckeskog (2019) lyfter också den här problematiken och menar att det finns viss kritik mot föräldrainflytande med grund i att föräldrar inte alltid har de kunskaper som pedagoger har om förskolans läroplan. Kritiken innefattar med andra ord att det finns en problematik i att föräldrar ska få inflytande i alla delar av utbildningen.

De hinder som Bouakaz (2007) beskriver lyfts även av Hornby och Lafaele (2011). I artikeln *Barriers to parental involvement in education: an explanatory model* presenterar Hornby och Lafaele (2011) en modell som har tagits fram för att belysa och sammanställa barriärer inom områdena föräldrafaktorer, barnfaktorer, föräldra- lärar faktorer samt samhällsfaktorer. De här olika faktorerna kan påverka föräldrars engagemang i barnens utbildning. Författarna menar att det finns ett glapp mellan vad litteratur och förskolans styrdokument säger om föräldrars rätt till delaktighet och inflytande och vad som faktiskt sker i praktiken. Några av de hinder som Hornby och Lafaele (2011) lyfter som kan påverka föräldrars engagemang är föräldrars egna uppfattningar om föräldraengagemang, deras uppfattningar om huruvida deras delaktighet och inflytande uppskattas av pedagogerna samt olika fördomar som föräldrar och pedagoger har gentemot varandra. Det kan alltså uppstå hinder för föräldrainflytande i förskolan exempelvis genom att föräldrar känner att de inte har kunskap och förmåga att hjälpa sina barn och veta vad som är bäst för dem, genom att de känner att deras engagemang inte uppmuntras av pedagogerna samt genom att pedagoger ser föräldrar som mindre kapabla.

För att främja föräldrars engagemang och därmed deras delaktighet och inflytande menar Bouakaz (2007) att det är viktigt att pedagoger har kunskaper om föräldrars egna situation så att samverkan kan anpassas utifrån deras olika förutsättningar. Ett gott bemötande och en tro på föräldrars kunskaper om sina egna barn kan också påverka samverkan. Pedagoger behöver möta föräldrar med en positiv attityd och med en reell tro på deras kompetens samt gå in i dialog med dem för att förhindra envägskommunikation, menar Bouakaz (2007) och belyser att om det bara sker envägskommunikation från pedagogernas sida så kan det leda till att föräldrar blir passiva och tror att de inte kan påverka.

3.3 Sammanfattning av tidigare forskning

Syftet med föreliggande studie är att med utgångspunkt i Utbildningsdepartementets definition av begreppet inflytande problematisera föräldrars inflytande på förskolan generellt och med specifikt fokus på barns vila. Studiens frågeställningar berör föräldrarnas upplevelse av möjligheter till föräldrainflytande i verksamheten samt deras upplevelse av möjligheter till föräldrainflytande över barnets vila på förskolan. Efter att systematiskt letat tidigare forskning på området syns en forskningslucka med avseende på just föräldraperspektiv på föräldrainflytande. Tidigare forskning på området visar att ämnet är komplext. Föräldrainflytande ses generellt som något bra och viktigt och för att föräldrar ska kunna utöva inflytande så visar forskning att det krävs att de får information och har kunskap om verksamheten samt kännedom om sin rätt till inflytande. Tidigare forskning visar dock även att skolor/pedagoger många gånger utövar en slags skendemokrati när det gäller föräldrainflytande. Det handlar med andra ord inte om reellt föräldrainflytande. Så länge föräldrar anpassar sig till och står bakom skolans redan fastställda beslut och arbetssätt ses föräldrars insyn och medverkan i verksamheten som positivt. Om föräldrar

inte håller med utan istället motsätter sig skolans beslut ses föräldrainflytandet som mer eller mindre problematiskt.

4 Teoretiskt ramverk

I det här avsnittet beskrivs det teoretiska ramverk som studien utgår från för att kunna söka svar på studiens syfte och frågeställningar gällande föräldrars upplevelser av föräldrainsflytande. Utifrån det ramverk som beskrivs nedan kommer sedan resultatet analyseras. Allwood och Erikson (2017) beskriver att med hjälp av en teori kan en studies resultat granskas utifrån ett specifikt perspektiv som gör det möjligt att svara på studiens forskningsfrågor. Vårt teoretiska ramverk och det perspektiv vi kommer att utgå från i vår analys av resultatet är inflytandetrappan där olika nivåer av inflytande synliggörs och definieras. Vi kommer även lyfta förskolans värdegrunds- och demokratiuppdrag där olika aspekter som kan påverka föräldrainsflytandet beskrivs. I och med att begreppet föräldrainsflytande är ett fast begrepp så används begreppet föräldrar i studien istället för begreppet vårdnadshavare, för tydlighetens skull. Viktigt att poängtera är dock att ett barns föräldrar inte alltid är dess vårdnadshavare. Alla föräldrar som medverkar i vår studie är både föräldrar och vårdnadshavare till sitt barn.

4.1 Föräldrainsflytande- en fråga om värdegrund

Arbetet med värdegrunden är en stor del i förskolans uppdrag (Lpfö 18) Kärnan i arbetet med värdegrunden handlar om bemötande, kommunikation och förhållningssätt (Skolverket 2000). Förskolans utbildning ska vara jämlik, jämställd, genomföras på ett demokratiskt vis samt utgå från barnets bästa, där olikheter ska respekteras, uppmuntras och ses som en tillgång (Lpfö 18). Värdegrundsarbetet ska genomsyra hela utbildningen och innefattar alla olika relationer i förskolan, där även samverkan med föräldrar ingår. Förskolans demokratiska uppdrag innefattar både barns och föräldrars rätt till delaktighet och inflytande. Förskolan ska präglas av ett demokratiskt förhållningssätt där alla som är en del av förskolan får möjlighet att medverka och göra sin röst hörd. För att möjliggöra ett demokratiskt förhållningssätt i förskolan krävs samtal som öppnar upp för förståelse för olika perspektiv (Westlund 2017). Skolverket (2000) beskriver samtal som en grundläggande förutsättning för demokratiarbetet, vilket belyser vikten av att skapa utrymme för samtal där både föräldrar och pedagoger får möjlighet att lyssna och delge sina tankar, där båda parter respekterar varandra och visar hänsyn. För att kunna möjliggöra sådana samtal krävs nära och goda relationer.

Föräldrainsflytande är en del av förskolans demokratiuppdrag och en del av arbetet med värdegrunden (Skolverket 2013). Asp-Onsjö (2012) beskriver föräldrainsflytande som föräldrars rätt att påverka olika beslut som tas i verksamheten, att få vara med i beslutsprocesser och komma med förslag. Begreppet inflytande används ofta sammanlänkat med begreppet delaktighet i förskolan, vilket gör att de kan vara svåra att skilja på. Men det finns en skillnad. Begreppet delaktighet innebär att få möjlighet att delta i något redan existerande, som andra redan har utformat (Arner 2009). Delaktighet kan därför ses som en förutsättning för föräldrainsflytande (Eriksson 2014). Genom att föräldrar blir delaktiga och får insyn i förskolans utbildning så kan de även vara med och påverka den. Ylvén och Wilder (2014) betonar att det är föräldrarna som är närmast barnet och känner sitt barn allra bäst. Det är därför viktigt att förskolans personal är lyhörda för föräldrarnas tankar och idéer samt att föräldrarna blir delaktiga och får ett reellt inflytande.

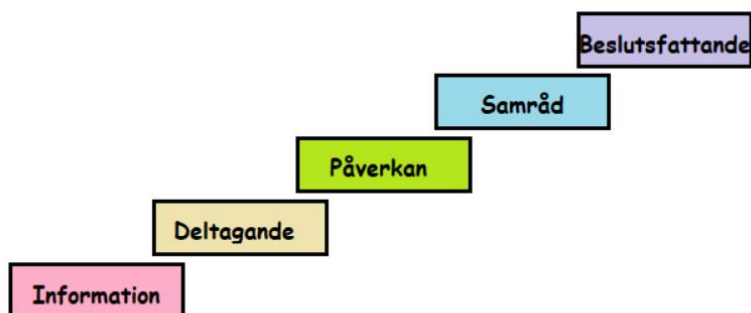
Erikson (2004) belyser en problematik som kan uppstå i värdegrundsarbetet med fokus på föräldrainsflytande. Han beskriver att ett ökat föräldrainsflytande kan bidra till ojämlikheter i form av att föräldrar med olika resurser kan få mer eller mindre inflytande, vilket kan bidra till att olika maktpositioner uppstår i arbetet i förskolan. Detta kan i sin tur kan leda till att förskolan möter svårigheter i arbetet med demokratiuppdraget. Sådana

ojämlikheter i maktresurser kan även uppstå mellan föräldrar och pedagoger, vilket går emot de demokratiska rättigheterna och människors lika värde som ingår i värdegrundsarbetet. Ett medvetet arbete för att motverka sådana ojämlika maktpositioner krävs därför i förskolan. Enö (2013) belyser vikten av att pedagoger i förskolan är medvetna om olika faktorer som kan bidra till olika maktpositioner och vilket arbete som krävs för att motverka en sådan asymmetri.

Edling och Liljeros (2016) beskriver begreppet makt som förmåga och mandat att förändra och/ eller påverka. Människors olika möjligheter att utöva makt sätter dem i olika positioner. De med mer makt får en högre position och de med mindre makt får en lägre position. Danermark (2004) beskriver olika aspekter som kan påverka i vilken utsträckning en individ får makt att påverka. Några exempel på aspekter som författaren lyfter som kan påverka en individs maktposition är utbildning, erfarenhet, social kompetens och tillgång till resurser. Maktpositioner i form av exempelvis olika nivåer av kunskap och erfarenhet kan således påverka samverkan mellan förskolan och hemmet ifall föräldrarna känner att de innehar en lägre maktposition än pedagogerna. Ojämlikheter i maktpositioner kan även påverka föräldrarnas möjlighet till inflytande genom att de känner att de inte är i en position som ger dem makt att påverka. Därför är det viktigt att försöka jämna ut maktpositionerna där emellan för att skapa ett gott klimat där föräldrarna känner att de är viktiga och faktiskt kan påverka. Enö (2013) lyfter att en del pedagoger känner att de har en maktposition som de inte vill ha när det kommer till samverkan med föräldrar. Författaren beskriver dessa oönskade maktpositioner genom att belysa att pedagogerna kan ha yrkeskunskaper som föräldrarna inte besitter, men föräldrar har också speciella kunskaper som just sina barn som pedagogerna inte har. Pedagogernas och föräldrarnas kunskaper kan därmed fungera som ett komplement till varandra. För att förskolan och hemmet ska kunna komplettera varandra och för att föräldrarna ska få föräldrainflytande krävs att det sker ett informationsutbyte, att beslut tas i samråd där båda parter får möjlighet att påverka och ta ett gemensamt beslut.

4.2 Reellt inflytande- inflytandetrappan

För att granska föräldrars upplevelser gällande föräldrainflytande med fokus på barns vila i förskolan används en liknande modell av Utbildningsdepartementets (2003) skala över inflytande som lyfts i publikationen *Var-dags-inflytande i förskola, skola och vuxenutbildning*. Vi har valt att kalla vår omgjorda modell för inflytandetrappan där de olika trappstegen består av information, deltagande, påverkan, samråd och beslutsfattande. Utbildningsdepartementet (2003) understryker att alla nivåerna i skalan är viktiga för att kunna tala om föräldrainflytande. Brister det i någon nivå så finns det med andra ord även brister vad gäller reellt föräldrainflytande.



(Figur 1 Inflytandetrappan)

Den första nivån i inflytandetrappan (se figur 1) är *information*. Nationalencyklopedin (2020) beskriver innebörden i begreppet information som att någon blir informerad och får vetskap om ett specifikt innehåll. Kopplat till studien så innebär det att genom att pedagoger och föräldrar ger varandra information så förmedlas ett innehåll. Informationssteget innefattar därmed att föräldrarna blir informerade och får kännedom om olika situationer och händelser på förskolan. Utbildningsdepartementet (2003) belyser vikten av att få information och beskriver det här steget som den första nivån för inflytande. Utan information om verksamheten är det svårt att få inflytande över den. Niss och Söderström (2015) understryker att för att föräldrar ska kunna få inflytande över förskolans utbildning som helhet så krävs att de har viss kunskap om verksamheten samt vad förskolans uppdrag handlar om.

Markström och Simonsson (2018) lyfter att informationsutbytet mellan föräldrar och pedagoger vanligtvis sker vid hämtningar och lämningar på förskolan och att det oftast är information om vardagliga händelser på förskolan som tas upp. Informationsutbytet är viktigt för att båda parter ska kunna mötas och skapa de bästa förutsättningarna för barnet. Eckeskog (2019) beskriver olika forum för informationsutbyte som också är vanliga i förskolan. De forum som hon lyfter är bland annat blogginlägg, föräldramöten och vecko- och månadsbrev. Genom de här olika sätten att förmedla information kan föräldrarna få insyn i och kunskap om förskolans verksamhet. I förskolan är kommunikationen ett viktigt redskap när det kommer till informationsutbyte mellan föräldrar och pedagoger (Utbildningsdepartementet 2003). Jansson (2009) beskriver begreppet kommunikation som en mellanmänsklig process där ett innehåll görs gemensamt. Det kan bland annat handla om att dela med sig av och överföra information mellan varandra och samtala om denna.

En problematik som Utbildningsdepartementet (2003) lyfter gällande informationssteget är att det ibland kan vara svårt för pedagoger att komma vidare från det här steget till nästa nivå. Det kan bero på att föräldrar känner sig nöjda med att få information och känner att de inte behöver engagera sig mer än så. Då är det viktigt att pedagogerna arbetar vidare med att engagera föräldrarna för att möjliggöra ett reellt inflytande.

Vår tolkning av informationssteget kopplat till barns vila i förskolan är att det handlar om att föräldrar får vetskap om hur vilan fungerar, hur den är utformad, när och var den sker samt hur föräldrarnas eget barn sover under vilan. För att föräldrarna ska kunna få ett reellt inflytande över vilan i förskolan behöver de få information om dess utformning och innehåll.

Inflytandestegens andra nivå är *deltagande*. Utbildningsdepartementet (2003) beskriver att deltagande innebär att få medverka i förskolans verksamhet. Genom deltagande blir det möjligt för föräldrar att få inflytande över verksamheten då de blir en del av den och får en verklig insyn i verksamheten. Tallberg Broman (2009) beskriver föräldraddeltagande som en viktig aspekt för att förskolan och skolan ska kunna uppnå målen i läroplanen, vilket även innefattar läroplanens (Lpfö 18) skrivning gällande att verksamheten och vilan ska anpassas efter barnens behov. Olika typer av deltagande lyfts, vilka bland annat är deltagande i aktiviteter och beslutsprocesser. Tallberg Broman (2009) belyser även en problematik som kan uppstå gällande ett ökat föräldraddeltagande och menar att det kan leda till att pedagogernas professionella ansvar utmanas och att det kan bli otydligt vem som har ansvar över vad. En annan problematik som lyfts är att några argument mot ett ökat föräldraddeltagande handlar om att föräldrarna kan sakna kompetens för att kunna delta i beslutsprocesser. Dessa argument går dock emot det som Ylvén och Wilder (2014) betonar; att det är föräldrarna som har mest kunskaper om sitt eget barn och känner sitt

barn allra bäst, vilket även kan kopplas till föräldrabalkens (SFS 1949:381) skrivning gällande att de som har vårdnaden över barnet har det övergripande ansvaret för barnets utveckling och välmående. Tallberg Broman (2009) belyser att en förutsättning för att föräldrar ska kunna uppfylla det här ansvaret över sitt barn så måste de bli delaktiga, och få inflytande över barnets vardag även i förskolan och skolan. Vidare beskriver författaren föräldrarnas rättigheter att delta i sina barns vardagsliv och belyser att ett ökat föräldradeltagande är viktigt för att kunna öka kvaliteten i förskolan och skolan.

Begreppet deltagande kopplat till vilan i förskolan innebär, enligt vår tolkning, att föräldrarna får vara med och medverka i vilan och vara delaktiga i beslut som rör vilan. Eftersom barnet är i förskolan medan föräldrarna arbetar, studerar eller annat så har föräldrarna sällan möjlighet att delta i vilan, tänker vi. Det skulle dock kunna handla om att föräldrarna får möjlighet att delta i vilan under sitt barns inskolning eller vid något annat tillfälle för att få ta del av hur vilan är utformad. Vår tolkning är dessutom att eftersom deltagandesteget ligger en nivå över informationssteget så innebär det att det inte är tillräckligt att föräldrar bara får information om verksamheten och vilan för att få inflytande, utan de behöver även få vara delaktiga för att få verklig insyn och tillräcklig kunskap för att kunna påverka.

Inflytandetrappans tredje nivå är *påverkan*. Utbildningsdepartementet (2003) beskriver att innebörden i påverkan handlar om att få möjlighet att diskutera den information som förmedlas. Den här nivån handlar med andra ord om att föräldrarna får möjlighet att i kommunikation med förskolan diskutera den information de fått till sig och därigenom få möjlighet att föra fram sin åsikt och göra en skillnad. Nationalencyklopedins (2020) beskrivning av begreppet påverkan innefattas av att kunna orsaka en förändring exempelvis genom att göra en inverkan på någons uppfattning om något. Eckeskog (2019) lyfter föräldramöten som ett forum för påverkan. I sådana sammanhang får föräldrarna både information och utrymme att lyfta fram sina funderingar och åsikter om verksamheten. Niss och Söderström (2015) menar att genom att föräldrar får information om, möjlighet att delta i samt får förståelse för förskolans utbildning kan det bli lättare för dem att engagera sig, men det krävs då även att pedagogerna faktiskt lyssnar på det som föräldrar har att säga, att föräldrarna får möjlighet att påverka. Vi tolkar påverkan gällande vilan som att föräldrar får möjlighet att i kommunikation med pedagogerna föra fram sina tankar och åsikter för att på så sätt kunna förändra vilans utformning för barnets bästa.

Den fjärde nivån är *samråd* vilket enligt Nationalencyklopedin (2020) innebär att genom kommunikation komma överens om exempelvis hur något ska ske. Utbildningsdepartementet (2003) beskriver samråd genom att olika parter får föra fram sina tankar och förslag och att beslut sedan fattas utifrån de olika förslag som lagts fram. Genom samråd i förskolan kan föräldrarna få möjlighet att följa med i processer, vara delaktiga och påverka arbetet i förskolan genom att lyfta sina tankar, förslag och idéer. Det är inte alltid så att föräldrar och pedagoger har samma tankar och åsikter men i samråd ska båda perspektiv lyftas och beaktas så att ett gemensamt beslut kan tas. Föräldrars möjlighet till inflytande är viktigt för att kunna uppnå den samverkan och det delade ansvaret som beskrivs i förskolans uppdrag där förskolan och hemmet ska samverka för att skapa de bästa förutsättningarna för barnet (Tallberg Broman 2013). Det är även viktigt för att kunna skapa ett gemensamt fokus och förhållningssätt mellan föräldrar och pedagoger. Samverkan kan ses som sammankopplat med samråd och innebär att förskolan och hemmet arbetar tillsammans för att nå fram till ett gemensamt mål, där barnet är i centrum (Sandberg & Vuorinen 2020). Båda parter har ett ansvar att arbeta mot att barnets bästa beaktas i båda miljöerna, vilket visar vikten av en god samverkan för att det här ska kunna ske

(Niss & Söderström 2015). Genom samråd kan föräldrar och pedagoger komma fram till gemensamma lösningar och idéer samt få en helhetssyn över barnets utveckling och lärande (Skolverket 2000).

Kopplat till vilan kan samråd innebära att pedagogerna och föräldrarna tar ett gemensamt beslut om hur vilan ska utformas för att gynna barnet. Exempelvis om föräldrarna anser att barnet inte ska sova i förskolan för att det stör nattsömnen medan pedagogerna menar att barnet behöver vila för att orka delta i verksamheten så kan ett gemensamt beslut tas som fungerar för båda parter och bidrar till barnets välmående både i hemmet och i förskolan. Staton, Smith och Thorpe (2015) lyfter att vilan i förskolan oftast är gruppanpassad trots att barns behov av sömn och vila är individuellt. Genom att beslut rörande vilan tas i samråd mellan föräldrar och pedagoger skulle utformningen av vilan kunna lösas på ett sätt som gynnar barnets individuella behov. Det skulle exempelvis kunna handla om att barnet behöver vila en gång på förmiddagen och en gång på eftermiddagen istället för en längre stund efter lunch så som vilan oftast är utformad. Samråd kan med andra ord ses som en viktig del i samverkan mellan förskolan och hemmet för barnets bästa.

Skillnaden mellan påverkan och samråd är, enligt vår tolkning av Utbildningsdepartementets (2003) beskrivningar, att påverkan innebär att föräldrar får möjlighet att lyfta fram sina tankar och åsikter vilka pedagogerna i sin tur tar till sig och har i åtanke när beslut tas. Samråd däremot handlar om att beslut tas tillsammans med föräldrarna, att båda parter kommunicerar och för fram olika tankar och perspektiv för att hitta den bästa lösningen tillsammans.

Den femte och sista nivån för inflytande är *beslutsfattande*. Här får föräldrarna inte bara komma med förslag utan även vara med och ta beslut som rör förskolans verksamhet samt få inflytande över de beslut som tas (Utbildningsdepartementet 2003). Det kan handla om olika typer av beslut som exempelvis behandlar förskolans innehåll, schemaläggning, hur miljöer ska utformas etcetera. Elvstrand (2009) beskriver möjligheten att vara med i beslutsfattande processer som en del av det demokratiuppdrag som lyfts i förskolans och skolans olika läroplaner. Vidare beskriver Elvstrand (2009) två olika grenar av demokrati vilka är formell och informell demokrati. Inom den informella demokratin kan föräldrar få möjlighet att ta beslut som rör vardagliga händelser medan den formella demokratin rör olika typer av beslutsorgan där beslut gällande förskolan som organisation fattas kollektivt tillsammans med andra föräldrar och pedagogerna i förskolan. Men för att föräldrar ska kunna vara delaktiga i beslutsfattande i förskolan så behöver de ha kunskaper om sina rättigheter till inflytande.

Kopplat till den här studien skulle inflytande genom beslutsfattande kunna innebära att föräldrar inte bara i samråd får komma fram till ett gemensamt beslut tillsammans med pedagogerna på förskolan, utan att de får vara med och göra val samt ta beslut om exempelvis hur länge vilan ska pågå, i vilken miljö den ska utformas och hur vilan ska ske. Vår tolkning av skillnaden mellan samråd och beslutsfattande är att i samråd så förhandlar föräldrar och pedagoger sig fram till ett gemensamt beslut som fungerar för båda parterna, medan beslutsfattande innebär att föräldrar får göra val och ta beslut utifrån olika handlingsalternativ samt sitta med i olika beslutsorgan. Det är på den här översta nivån i trappan, där föräldrar får vara med och ta beslut som de får ett reellt inflytande, enligt Utbildningsdepartementet (2003). Alla nivåer i trappan är dock viktiga för att föräldrar ska kunna få inflytande över förskolans verksamhet.

5 Metod

Under metodavsnittet beskrivs den undersökningsmetod som använts, vilket urval som gjorts, hur datainsamlingen genomförts och bearbetats samt en redogörelse av de etiska överväganden som har tagits i beaktning under studiens gång. För att få svar på forskningsfrågorna om hur föräldrar upplever möjligheter till föräldrainflytande generellt och gällande barns vila i förskolan specifikt består urvalet av föräldrar med barn i förskolan och metoden som använts är av både en kvantitativ och en kvalitativ art. Denscombe (2018) och Kihlström (2007) beskriver att kvantitativa metoder fungerar bra när det är något mätbart som ska undersökas medan kvalitativa metoder passar bättre när forskaren vill få en djupare inblick det som undersöks. Genom att en kvantitativ metod används i studien kan mätbara siffror synliggöras som exempelvis handlar om hur många föräldrar som upplever att de får inflytande och hur mycket inflytande de får medan en kvalitativ metod kan ge en djupare förståelse för till exempel vad föräldrar upplever att de får inflytande över.

5.1 Datainsamling

Valet av datainsamlingsmetod hamnade på enkät eftersom förstahandsvalet som var intervju hade blivit svårt att genomföra på grund av rådande situation med covid-19. Vi funderade även på att genomföra intervjuer över telefon men gjorde bedömningen att sannolikheten att få in svar via enkät skulle vara större. Data samlades därför in med hjälp av enkät (se bilaga B). Enkäten innehöll en kvantitativ del där frågor ställdes med fasta svar, vilka redovisas i resultatet med hjälp av diagram. I den kvantitativa delen av enkäten fick föräldrarna kryssa i det svar som stämde bäst överens med deras upplevelser. Enkäten innehöll även en kvalitativ del med öppna frågor där föräldrarna fick beskriva och utveckla sina svar. För att kunna svara på studiens forskningsfrågor utformades frågor som är kopplade till studiens teori, det vill säga inflytandetrappan. Frågorna i enkäten ställdes med tillhörande exempel och beskrivningar så att det skulle bli tydligt för föräldrarna vad de svarade på, för att på så sätt undvika felkällor i största möjliga mån. Både Denscombe (2018) och Björkdahl Ordell (2007) beskriver vikten av att de som besvarar frågorna förstår och tolkar frågorna på samma sätt samt att frågorna är relevanta för studiens forskningsfrågor för att resultatet ska bli tillförlitligt.

5.2 Urval

Studiens syfte är att undersöka föräldrars upplevelser av sina möjligheter till föräldrainflytande i förskolan med specifikt fokus på barns vila, därför består urvalet av föräldrar med barn i åldrarna ett till tre i förskolan. Förfrågan om att delta i studien skickades till föräldrar med barn i ålder ett till tre på en av våra tidigare VFU förskolor. Tio stycken föräldrar tackade ja till att delta i studien varav vi fick tillbaka enkäter från sex. Urvalet till studien baserades alltså på ett bekvämlighetsurval eftersom vi valde att fråga föräldrar på en förskola som vi har en koppling till via vår VFU. Denscombe (2018) beskriver att ett bekvämlighetsurval innebär att forskarna tillämpar ett medvetet urval där sannolikheten att få in data är något större än vid ett slumpartat urval. Sannolikheten att få svar från föräldrar som känner till oss sedan tidigare bedömdes större än om vi valt en okänd förskola. Det här kan dock begränsa generaliserbarheten eftersom det urval som använts inte har valts ut för att på något sätt vara representativt för föräldrar i stort. Resultatet säger med andra ord bara något om vad den valda gruppen på den valda förskolan upplever gällande föräldrainflytande, vilket kan jämföras med det som Denscombe (2018) beskriver som ett explorativt urval där syftet inte nödvändigtvis är att få fram generaliserbara data utan att istället få syn på intressanta exempel.

5.3 Genomförande av datainsamling

Innan genomförandet av datainsamlingen formulerades ett missivbrev (se bilaga A) för att informera om studien och motivera föräldrarna till att medverka. Innan missivbrevet skickades ut så godkändes det av vår handledare i kursen. Vi började med att höra av oss till en förskollärare på en av våra tidigare VFU placeringar för att höra om vi fick genomföra studien där. Därefter skickades missivbrevet till förskolläraren som i sin tur delade ut det till föräldrarna på tre olika avdelningar på förskolan. Tio föräldrar tackade ja till att delta och lämnade sin mejladress till förskolläraren som i sin tur gav föräldrarnas mejladresser till oss så att vi kunde skicka ut enkäten. Av de tio föräldrarna som tackade ja till att delta fick vi sex stycken ifyllda enkäter tillbaka. Föräldrarna fyllde i enkäterna och mejlade tillbaka dem till oss.

I missivbrevet presenterades vi som genomför studien, studiens syfte, vad som ämnas undersökas och varför. Där lyftes även konfidentialitet samt föräldrarnas rätt att avbryta sin medverkan om de önskar. Denscombe (2018) understryker vikten av att de medverkande får information om undersökningens syfte och användningsområde, både utifrån etiska och praktiska skäl.

I enkäten fanns beskrivningar av vad som menas med de olika begreppen för att tydliggöra vad föräldrarna svarar på. Denscombe (2018) belyser vikten av att frågorna som ställs i en enkät är tydliga och förstås på rätt sätt av de medverkande respondenterna för att undvika missförstånd och felaktiga resultat. Vi var noga med att informera om att föräldrarna skulle höra av sig till oss om någon fråga var oklar. I enkäten fanns även ett slutdatum för inlämning, samt vår mejladress som enkäten skulle skickas tillbaka till. Slutligen så tackade vi för föräldrarnas medverkan. Av de tio enkäter som skickades ut fick vi som tidigare nämnt tillbaka sex stycken ifyllda enkäter.

5.4 Bearbetning av data

Det första som gjordes när de ifyllda enkäterna kom tillbaka var att numrera dem med hjälp av siffrorna ett till sex för att kunna avidentifiera de medverkande föräldrarna. De här siffrorna används även i resultatet och analysen när resultaten styrks med citat från de olika föräldrarna. Trost och Hultåker (2016) belyser att det är bra att ge varje enkät som samlas in ett eget nummer för att kunna identifiera enkäten.

Frågorna i enkäten var grupperade efter de olika trappstegen i inflytandetrappan vilket innebär att de kategoriseringar som bearbetningen utgick från var förbestämda. Frågorna och svaren kategoriserades utifrån information, deltagande, påverkan, samråd samt beslutsfattande. Bearbetningen av de insamlade enkäterna började med att vi sammanställde föräldrarnas svar på deras upplevelser av föräldrarnas inflytande generellt och sedan med specifikt fokus på vilan. De kvantitativa frågorna och svaren sammanställdes med hjälp av diagram. Diagrammen fungerade som ett stöd för oss i bearbetningen av både resultat och analys då vi fick en översikt över föräldrarnas svar. Vi valde att använda diagram eftersom Denscombe (2018) beskriver diagram som ett effektivt tillvägagångssätt för att få en överskådlig bild av kvantitativa data samt för att kunna synliggöra datan för andra på ett tydligt sätt. Vi fortsatte sedan med att gå igenom enkäternas olika delar i sin helhet och jämförde föräldrarnas svar på de kvantitativa frågorna med vad de beskrivit i de kvalitativa frågorna. Vi gick med andra ord igenom vad föräldrarna kryssat i för svar under kategorin information och hur de beskrev sina upplevelser av informationen för att få en helhetsbild av det som föräldrarna kommunicerar i enkäterna. Sedan följdes samma struktur under resterande kategorier. Slutligen gick vi igenom enkäterna i sin helhet för att kunna urskilja

likheter och skillnader i föräldrarnas svar. Genom att vi gjorde så här kunde vi få en mer holistisk syn på föräldrarnas beskrivna upplevelser av föräldrainflytande.

Resultatet analyserades utifrån studiens valda teori, vilken är inflytandetrappan. Meningsbärande citat lyftes fram och tolkades med hjälp av teorin, för att styrka vårt resultat och analys. Sedan undersöktes likheter och skillnader mellan vårt resultat och tidigare forskning. För att förenkla arbetet så skrevs materialet ut på papper och därefter färgmarkerades allt som handlar om information i en färg, allt om deltagande i en annan färg och så vidare. Malmqvist (2007) beskriver att genom färgmarkeringar kan det bli lättare att få en översikt och synliggöra likheter och sådant som hör samman. Materialet kategoriserades även efter studiens forskningsfrågor gällande föräldrarnas upplevelser av möjligheter till föräldrainflytande generellt och med fokus på barns vila.

5.5 Etiska överväganden

I utförandet av studien har de fyra forskningsetiska principerna beaktats. Vetenskapsrådet (2011) skriver att de etiska principer som alla forskare måste ta hänsyn till är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Principerna är viktiga för att skydda de individer som medverkar i studien.

Informationskravet handlar om att de som deltar i studien ska få grundlig information om studiens innehåll, syfte och användningsområde. Detta är viktigt för att de deltagande individerna ska få en full inblick i och förståelse för vad det är som de ger sitt godkännande till att delta i (Vetenskapsrådet 2011). För att kunna säkerställa att informationskravet uppnåtts i studien så har information om vad studien handlar om lämnats ut både i missivbrevet och i samband med att enkäten skickats ut. *Samtyckeskravet* innebär att deltagarna ger sitt samtycke till att medverka eller inte. De som medverkar i studien har rätten att kunna avbryta sin medverkan när som helst under studiens gång (Vetenskapsrådet 2011). För att samtyckeskravet ska uppnås har ett godkännande till medverkan från deltagarnas sida samlats in. Deltagarna har även informerats om sina möjligheter att avbryta sin medverkan i studien om så önskas. *Konfidentialitetskravet* handlar om att ingen av deltagarna får hängas ut på något sätt (Vetenskapsrådet 2011). Man kan ibland tala om anonymitet, men då anonymitet inte går att garantera i det här fallet eftersom det kan finnas examinatorer som vill läsa informationen från deltagarna för att säkerställa studiens tillförlitlighet så kan istället konfidentialitet utlovas. I missivbrevet förklarade vi innebörden av konfidentialitet och beskrev att det i studien inte kommer att gå att avläsa vem som har svarat på enkäterna samt att de medverkande kommer att avidentifieras i vår studie. *Nyttjandekravet* innefattas av att deltagarnas uppgifter och svar inte får användas till något annat än det som är sagt, alltså inte till någon annan studie eller i något annat syfte än den tilltänkta som deltagarna fått information om och har gett sitt godkännande till (Vetenskapsrådet 2011). Deltagarna i studien informerades om datainsamlingens syfte och användningsområde redan från början för att de skulle ha en klar bild av vad deras uppgifter och svar kommer att användas till.

6 Resultat och analys

Resultatet och analysen är uppdelad utifrån föräldrarnas upplevelser av föräldrainsflytande generellt och med fokus på vilan. Resultatet och analysen kategoriseras även utifrån de olika nivåerna av inflytande som ingår i studiens teoretiska verktyg, det vill säga inflytandetrappan (se kapitel 4). Avsnitten presenteras med andra ord utifrån information, deltagande, påverkan, samråd och slutligen beslutsfattande. De kvantitativa frågorna kopplat till föräldrainsflytande generellt sammanfattas och presenteras i löpande text medan de kvantitativa frågorna i enkäten kopplat till vilan presenteras både med hjälp av diagram och text eftersom det är vilan som är i fokus i vår studie. Resultatet analyseras sedan med hjälp av inflytandetrappan samt tidigare forskning.

6.1 Föräldrarnas upplevelser av föräldrainsflytande i förskolans verksamhet generellt

För att få svar på frågeställningen gällande hur föräldrarna i studien upplever sina möjligheter till föräldrainsflytande generellt i förskolan så ställdes frågor kopplade till de olika nivåerna i inflytandetrappan. Den första nivån i inflytandetrappan är information och beskrivs av Utbildningsdepartementet (2003) som en viktig del för att föräldrar ska kunna få inflytande. Det är genom att föräldrar får information och kunskap om förskolans verksamhet som de får möjlighet att påverka den (ibid.). Vårt resultat visar att tre av sex föräldrar i studien upplever att de har fått tillräcklig information om sin rätt till delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet medan resterande föräldrar anser att de fått den här informationen till viss del. Samtliga föräldrar beskriver dessutom att de upplever att de får tillräcklig information om verksamheten generellt. Fem av sex föräldrar upplever att den information som de får är tillräcklig för att ge dem insyn i och kunskap om verksamheten medan den sjätte föräldern svarar att informationen endast är tillräcklig till en viss del. Resultatet synliggör därmed att informationen som föräldrarna får om verksamheten till viss del är begränsad, men att majoriteten av föräldrarna upplever att informationen som de får är tillräcklig. De brister i informationen som trots allt framkommer kan kopplas till Utbildningsdepartementets (2003) beskrivning av information som en förutsättning för inflytande. Bristerna i informationen gällande föräldrars rätt till delaktighet och inflytande kan även knytas an till Erikson (2004) och Eckeskog (2019) vilka belyser att föräldrar behöver ha kännedom om sin rätt till inflytande för att kunna nyttja den här rätten. Kopplat till vårt resultat skulle det kunna innebära att de föräldrar som bara delvis har fått information om sin rätt till delaktighet och inflytande inte heller känner att de har möjlighet att påverka verksamheten.

Resultatet visar med andra ord att föräldrarna upplever att den information som de får generellt sett är tillräcklig samt att de är nöjda med informationen. Men samtidigt tyder resultatet på att det finns vissa brister i nivån för information i och med att hälften av föräldrarna uppger att de enbart får information om verksamheten till viss del samt eftersom flera föräldrar upplever att de inte fått tillräcklig information om sin rätt att påverka. Det faktum att föräldrar generellt kan uppleva information från förskolan som tillräcklig problematiseras dock av Utbildningsdepartementet (2003) som menar att det kan vara så att informationen om vägar till möjligt reellt inflytande brister, men att föräldrarna ändå är nöjda på grund av att de inte är intresserade av reellt inflytande eller inte har tid att utöva rätten till inflytande. Det innebär med andra ord att även om föräldrarna i studien uttrycker att informationen till viss del är tillräcklig så kan bristerna vara större än vad föräldrarna upplever eftersom de är nöjda med förskolan som det är, vilket synliggörs med hjälp av ett citat från förälder 4 som beskriver att "Jag är nöjd som det är".

Inflytandetrappans andra nivå, deltagande, handlar enligt Utbildningsdepartementet (2003) om att föräldrar får möjlighet att medverka i verksamheten för att på så sätt bli en del av den och kunna få inflytande. Vårt resultat visar att fyra av sex föräldrar i studien upplever att de är delaktiga i förskolans verksamhet till en viss del medan två föräldrar inte upplever sig vara delaktiga alls. Resultatet visar därmed att ingen av föräldrarna upplever att de är helt delaktiga i förskolans verksamhet. De föräldrar som upplever sig vara delvis delaktiga beskriver att de just nu inte är så delaktiga av olika anledningar, exempelvis beroende på covid-19. "Det är annorlunda år i och med corona och träffa föräldrar/barn som annars brukar bli av har ställts in. Jag känner att vi kan vara relativt delaktiga via sociala medier. Det ger en inblick i barnens vardag" (Förälder 5). En annan förälder som inte upplever sig vara delaktig beskriver att "Vi deltar inte så mycket direkt" (Förälder 4). Det sista citatet synliggör dock endast att föräldern inte deltar, men inte vad det beror på. Det kan med andra ord både bero på att föräldern inte får möjlighet att delta och/eller att föräldern inte väljer att delta.

Vår tolkning av resultatet gällande föräldrarnas möjligheter till delaktighet i verksamheten är att resultatet kan vara något påverkat av situationen som råder just nu med covid-19, vilket innebär att föräldrarna kanske hade svarat annorlunda vid ett annat tillfälle. Samtidigt är vår tolkning att deltagandet, oavsett påverkan från den rådande pandemin eller inte, ändå till stor del är begränsat i och med att det inte är någon av föräldrarna som upplever sig vara helt delaktig i verksamheten. Dessa begränsningar i föräldrarnas deltagande i verksamheten kan kopplas till Tallberg Broman (2009) och Utbildningsdepartementet (2003) som belyser föräldrars deltagande i förskolans verksamhet som en viktig aspekt för att föräldrar ska kunna få en verklig insyn i verksamheten. De belyser även att föräldradeltagandet är viktigt för att föräldrarna ska kunna utöva sitt ansvar genom att påverka förskolan så att den kan anpassas utifrån det individuella barnets behov. Vårt resultat visar med andra ord att föräldrainflytandet begränsas i och med att föräldrarna inte är delaktiga i verksamheten och därför inte får en verklig insyn utöver den information som de får om det som sker i förskolan.

Inflytandetrappans tredje nivå är påverkan och definieras av Utbildningsdepartementet (2003) som möjligheten för föräldrar att diskutera den information som de får till sig tillsammans med pedagogerna på förskolan. Påverkan innefattar även föräldrars möjlighet att lyfta fram sina egna tankar, perspektiv och åsikter gällande informationen de får för att på så sätt kunna påverka verksamheten (Ibid.). Här visar vårt resultat att fyra av sex föräldrar i studien upplever att de får möjlighet att diskutera den information som de får ta del av medan resterande föräldrar upplever att de till viss del får möjlighet att diskutera informationen. Resultatet visar därmed att föräldrarnas upplevelser av sina möjligheter att påverka verksamheten generellt sett är goda. Genom att föräldrarna får möjlighet att påverka förskolans verksamhet på den här nivån så möjliggörs deras engagemang och inflytande i verksamheten (Niss och Söderström 2015). Men det krävs då att föräldrarna får information om samt möjlighet att delta i verksamheten (Ibid.), vilket vårt resultat under tidigare nivåer visar är begränsat. Dessa begränsningar i information och deltagande som synliggjorts tidigare i resultatet innebär att trots att föräldrarna upplever sina möjligheter att påverka genom diskussion som goda, så kan deras möjligheter till inflytande trots allt vara begränsat eftersom de inte säkert fått en verklig insyn i verksamheten genom information och deltagande.

Inflytandetrappans fjärde nivå är samråd, vilket beskrivs av Utbildningsdepartementet (2003) som möjligheten för föräldrar att tillsammans med pedagogerna komma fram till ett gemensamt beslut. Det innebär alltså att både föräldrarnas och pedagogernas förslag

och åsikter tas i beaktning när beslut tas. Skillnaden mellan påverkan och samråd är att vid påverkan så får föräldrarna lyfta sina åsikter vilka pedagogerna sedan har i åtanke när de tar beslut. Vid samråd däremot så kommer båda parter fram till ett gemensamt beslut. Vårt resultat visar att föräldrarnas upplevelser gällande inflytande genom samråd är mer spretiga än resultaten av föregående nivåer. En förälder i studien upplever att beslut om förskolans verksamhet tas i samråd med hen, tre andra föräldrar upplever att beslut tas genom samråd till viss del, en annan upplever att beslut inte alls tas i samråd med hen och den sista föräldern svarar vet ej.

Föräldrainflytande genom samråd är viktigt för att föräldrar och pedagoger ska kunna skapa de bästa förutsättningar för barnet (Tallberg Broman 2013). Niss och Söderström (2015) belyser föräldrars och pedagogers delade ansvar att arbeta och samverka för barnets bästa där beslut som rör barnets vardag på förskolan bör tas i samråd mellan de båda parterna. Men eftersom resultatet av föräldrarna i studiens upplevelser av sina möjligheter till inflytande genom samråd visar på olikheter och begränsningar så kan det innebära att det blir svårt att skapa de bästa förutsättningarna för barnet. Vårt resultat visar med andra ord att föräldrarnas möjligheter till inflytande över förskolans verksamhet genom samråd brister i och med att det enbart är en förälder som fullt ut upplever att beslut tas i samråd med hen.

Inflytandetrappans femte och översta nivå är beslutsfattande och definieras av Utbildningsdepartementet (2003) genom att föräldrar får vara med och ta beslut utifrån olika handlingsalternativ. Skillnaden mellan samråd och beslutsfattande är att i samråd så förhandlar föräldrar och pedagoger sig fram till ett gemensamt beslut som fungerar för båda parter, medan beslutsfattande handlar om att föräldrarna utifrån olika alternativ får göra val och ta beslut. Vårt resultat visar att två av sex föräldrar upplever att de till viss del får vara med och ta beslut om verksamheten medan resterande fyra föräldrar inte alls upplever att de får vara med och ta beslut.

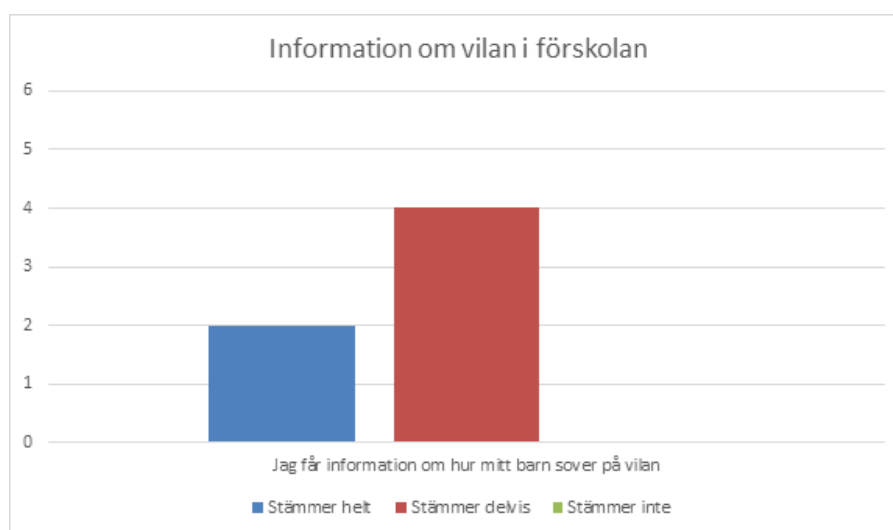
Under rubriken beslutsfattande i enkäten fanns även en öppen del där föräldrarna bads beskriva på vilka sätt de upplever att de får vara med och ta beslut om förskolans verksamhet. En av föräldrarna uttrycker att pedagogerna inte har frågat något om det. En annan förälder skriver att de följer barnens intresse och inte föräldrarnas. En tredje förälder beskriver "Ja kring schemaläggning men ingenting annat" (Förälder 6). Vår tolkning utifrån föräldrarnas beskrivningar är att de inte har tillräcklig kännedom om sin rätt till inflytande i verksamheten, vilket även kan innebära att de inte fått information om vilka områden de har rätt till inflytande över. Resultatet visar med andra ord att det även finns brister när det kommer till föräldrainflytande genom beslutsfattande. Resultatet visar dessutom att de brister som finns på den här nivån är större än majoriteten av tidigare nivåer. Utbildningsdepartementet (2003) beskriver beslutsfattande som den översta nivån av inflytande och menar att det är på den här nivån som vi kan tala om ett reellt inflytande. Eftersom ingen av föräldrarna fullt ut upplever att de får vara med i beslutsfattandet så kan det med andra ord innebära att de inte får eller inte utnyttjar sina möjligheter till att utöva ett reellt föräldrainflytande. Föräldrars rätt till att vara med i beslutsfattande i förskolan är en del av förskolans demokratiuppdrag (Elvstrand 2009). Eftersom resultatet visar brister i föräldrainflytande på nivån för beslutsfattande så är vår tolkning att det även kan tyda på att det finns brister i arbetet med demokratiuppdraget och därmed också värdegrundsarbetet.

Föräldrarna bads slutligen beskriva minst ett exempel på ett område inom förskolans verksamhet som de upplever att de har inflytande över. Tre föräldrar nämner vilan som

ett område där de får inflytande. Även maten och barnets tider lyfts av en av dessa föräldrar. Två av föräldrarna beskriver att de inte anser sig ha möjlighet till inflytande alls. "Skulle inte säga att vi har haft något inflytande kring något egentligen" (Förälder 6). "Vi har inte fått någon information om att kunna påverka" (Förälder 4). Båda citaten visar att föräldrarna inte får ett reellt föräldrainflytande. Det senare citatet tyder dessutom på att föräldern inte fått tillräcklig information om sin rätt till inflytande trots att föräldern svarat stämmer delvis på frågan. Citatet synliggör det som lyfts av Utbildningsdepartementet (2003) gällande att inflytande kräver information och kunskap. Eftersom föräldern inte fått tillräcklig information om sin rätt till inflytande så utnyttjas heller inte den här rättigheten.

6.2 Föräldrarnas upplevelser av information om barnets vila i förskolan - trappsteg ett

Här presenteras de resultat som handlar om föräldrainflytande över barnets vila på förskolan. Eftersom den första nivån för inflytande är information så ställdes frågan om huruvida föräldrarna i studien upplever att de får information om sitt barns vila på förskolan. Två av sex föräldrar upplever att de får all information som finns att få gällande sitt barns vila medan resterande fyra föräldrar upplever att de får information om vilan till en viss del (se figur 2). En av föräldrarna tillägger att "Den informationen får jag om jag själv frågar" (Förälder 5). Citatet synliggör att det bara är viss information om vilan som framkommer till föräldern, medan annan information som föräldern inte frågar om faller bort. Resultatet visar att föräldrarnas upplevelser om den information gällande vilan som de får till viss del brister då fler än hälften upplever att de kunde fått mer information.



(Figur 2 Information om vilan)

Under information ställdes en öppen fråga som handlade om hur informationen om vilan förmedlas mellan pedagogerna och föräldrarna. Föräldrarna beskriver att de får information på olika sätt. Det vanligaste och mest förekommande sättet att förmedla information beskrivs ske vid hämtning och lämning, det här sättet lyfts av förälder 1, 2, 5 och 6. Andra sätt som föräldrarna får information genom är via sociala medier, månadsbrev, mejl, blogg, sms samt olika typer av möten så som vid inskolningssamtal och föräldramöten. En förälder beskriver att hen får information via "Blogg, mail, sms och hämtning/lämning. Är lite beroende på vad det handlar om" (Förälder 6). Citatet synliggör att det inte bara är information om vilan föräldern menar då hen beskriver att hur informationsutbytet sker beror på vad informationen handlar om, vilket kan innebära att det handlar om mer

än vilan. Vår tolkning av föräldrarnas beskrivningar är dock att information om vilan främst sker vid hämtningar och att övrig information delges genom de andra tillvägagångssätten som beskrivs av föräldrarna. En förälder beskriver att hen "Får information hur mitt barn har sovit när vi hämtar hem henne" (Förälder 1), vilket synliggör att information om vilan förmedlas just då i den här föräldrarnas fall.

Föräldrarna frågades även om huruvida de upplever att det finns tillräckligt med tid för meningsfulla samtal mellan dem och pedagogerna på förskolan där information kan förmedlas. Här svarade två föräldrar ja och fyra föräldrar svarade till viss del. Resultatet visar att det kan uppfattas finnas brister när det kommer till tid för meningsfulla samtal i och med att majoriteten av föräldrarna i studien uppger att tiden endast till viss del är tillräcklig. Föräldrarna bads utveckla och beskriva varför/varför inte tiden anses vara tillräcklig för meningsfulla samtal. Covid-19 beskrivs som en faktor som begränsar tiden för samtal just nu, en annan faktor som kan påverka enligt föräldrarna är vilken tid hämtning och lämningen sker och om det är många som hämtar och lämnar samtidigt.

Beroende på vilket tid hämtning/lämning sker och beroende på hur många pedagoger som jobbar där och då är tiden varierande. Många gånger tycker jag det är för stressigt och för lite tid. Men är det något viktigt så vet jag att jag kan prata med någon ändå. (Förälder 3)

Citatet synliggör att tiden för samtal ofta begränsas på grund av stressiga situationer som uppstår i och med att många föräldrar är på plats samtidigt samt att pedagogerna inte alltid räcker till. En annan förälder som svarat att tiden delvis räcker till beskriver "Och gör den inte det just där och då kan man talas vid senare eller ringa om det skulle vara något" (Förälder 5). Föräldrarna uttrycker med andra ord att även om tiden för samtal kan vara begränsad just där och då vid lämning och hämtning så löser det sig oftast ändå, exempelvis genom att samtal sker vid ett annat tillfälle eller via telefonsamtal och sms.

6.2.1 Informationen uppfattas som tillräcklig till viss del

Definitionen av inflytandetrappans första steg information är att inflytande börjar med information och kunskap om det som ämnas påverkas genom inflytande (se kapitel 4). När det kommer till information om det egna barnets vila på förskolan så upplever fyra av sex föräldrar att de bara får information om vilan till viss del medan resterande två föräldrar upplever att de får all information om vilan. En förälder beskriver att hen endast får den information om vilan som hen frågar efter. Eftersom information är det första steget i inflytandetrappan och belyses av Utbildningsdepartementet (2003) som en förutsättning för inflytande så kan det innebära att föräldrarnas inflytande över vilan begränsas i och med att några av föräldrarna inte upplever att de får all information som finns om vilan. Kopplat det som beskrivs ovan gällande att föräldern bara får information om det som föräldern frågar om så skulle det kunna innebära att annan information som skulle kunna ha betydelse inte framkommer eftersom föräldern inte frågar om just det. Niss och Söderström (2015) understryker att inflytande kräver information. Den information som föräldern i vår studie inte får och heller inte får kännedom om kan därför påverka föräldrarnas möjligheter till föräldrarnas inflytande över vilan i och med att information är en förutsättning för inflytande. Det blir med andra ord svårt för föräldern att få inflytande över de delar av vilan som hen inte får information och kunskap om.

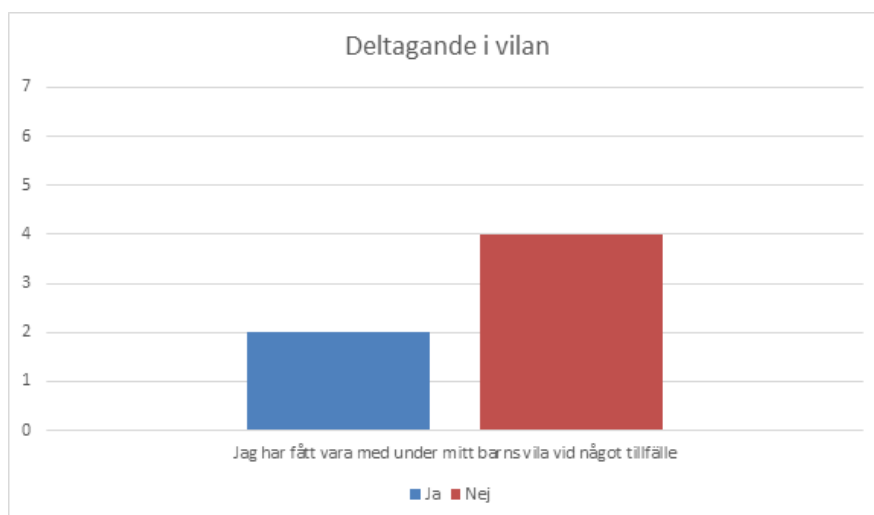
Majoriteten av föräldrarna uttrycker hämtning och lämning som det främsta tillvägagångssättet för informationsutbyte mellan föräldrarna och pedagogerna på förskolan, men de lyfter även andra forum för informationsutbyte så som exempelvis månadsbrev, mejl och blogg. Resultatet kan liknas vid det som Markström och Simonsson (2018) lyfter gällande att informationsutbytet på förskolan vanligen sker via hämtning och lämning.

Oakes et al. (2020) studie visar att kommunikation gällande barns vila på förskolan också främst sker vid hämtning och lämning samt att det främst handlar om hur länge barnet sovit under vilan i förskolan. Deras resultat stämmer till viss del överens med det som beskrivs i vårt resultat av förälder 1 gällande att föräldern får information om barnets vila vid hämtning. Utsagan visar att föräldern får information om hur barnet sovit och att informationen delges vid hämtning, i likhet med Oakes et al. (2020) studie. Däremot framgår det inte om den här informationsutbytet alltid sker vid hämtning för alla föräldrar i studien.

Även Eckeskogs (2019) resultat visar att den främsta kommunikationen mellan föräldrar och pedagoger sker via hämtning och lämning. Författaren menar att de här mötena inte alltid räcker till för att kunna möjliggöra föräldrainsflytande, vilket kan knytas an till vårt resultat gällande föräldrarnas beskrivningar av begränsningar i samtal vid hämtning och lämning. Föräldrarna menar att det ibland är många föräldrar som hämtar och lämnar samtidigt, vilket kan hämma samtal och informationsutbyte gällande vilan och därmed även föräldrainsflytandet. En annan aspekt som en förälder lyfter som kan påverka informationsutbytet och möjligheten att samtala med pedagogerna på förskolan är huruvida det finns tillräckligt med personal på plats just då. Flera föräldrar menar dock att den begränsade tiden för samtal ofta löser sig genom att samtal tas via telefonsamtal eller sms istället. Dessa begränsningar i samtal som beskrivs av föräldrarna i studien kan även kopplas till det som McMillans (2005) studie visar där föräldrar ofta upplever tiden för meningsfulla samtal som begränsad. Vårt resultat visar att tiden för samtal ibland är begränsad men att det ändå oftast löser sig på andra sätt.

6.3 Föräldrarnas deltagande i vilan- trappsteg två

För att kunna få syn på huruvida föräldrarna upplever sig vara delaktiga i vilan ställdes frågan om de någon gång fått vara med under vilan i förskolan. Resultatet visar att två av sex föräldrar har fått delta under sitt barns vila någon gång medan fyra av sex föräldrar aldrig har deltagit under sitt barns vila (Se Figur 3). Resultatet synliggör att deltagandet i vilan är begränsat, men inte vad det beror på. Denna begränsning av deltagande i vilan kan leda till att föräldrarnas möjligheter till insyn i vilan brister.



(Figur 3 Deltagande i vilan)

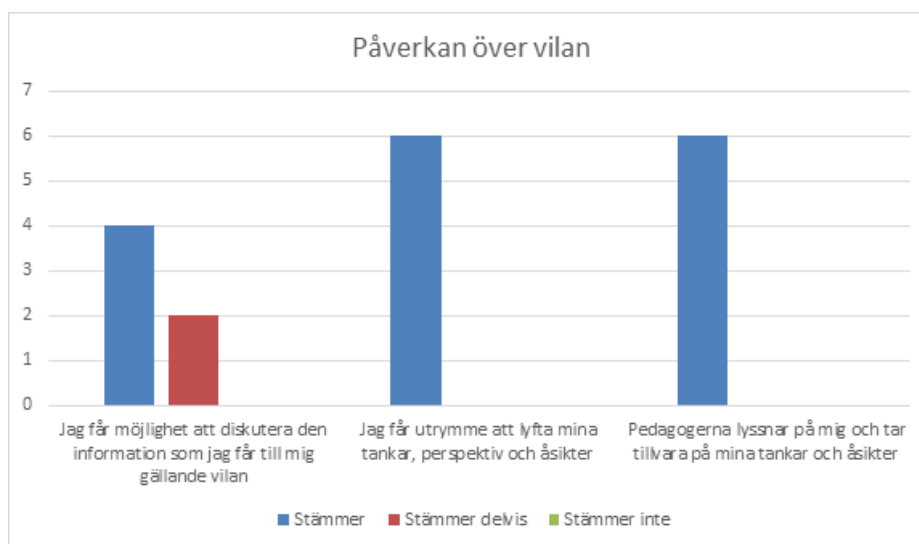
6.3.1 Deltagandet i vilan är begränsat

Utbildningsdepartementet (2003) beskriver att deltagande är viktigt för att föräldrar ska kunna få en verklig insyn i förskolan och för att de ska kunna utöva sin rätt till inflytande. I resultatet framkommer det att mer än hälften av föräldrarna i studien upplever att de inte har fått möjlighet att delta i vilan på förskolan. Dessa föräldrar får därmed kanske inte samma förutsättningar till insyn och inflytande som de föräldrar som har fått möjlighet att delta i vilan. Tallberg Broman (2009) lyfter att föräldrardeltagande är en viktig aspekt för att förskolan ska kunna uppnå målen i förskolans läroplan. I läroplanen för förskolan (Lpfö 18) står det att utbildningen ska anpassas utifrån det individuella barnets behov av både aktivitet och vila. Men eftersom vårt resultat visar att föräldrardeltagandet i vilan är begränsat så skulle det kunna innebära att förskolans arbete med skrivningen i läroplanen påverkas negativt i bemärkelsen att föräldrarna inte blir delaktiga i vilan och därmed begränsas i sitt inflytande över den. Eftersom det är föräldrarna som har mest kunskaper om sitt barns individuella behov (Ylvén och Wilder 2014) så är deras delaktighet och inflytande över vilan viktigt för att den ska kunna anpassas efter barnet.

Tallberg Broman (2009) understryker att för att föräldrar ska kunna utöva det ansvar som beskrivs av föräldrabalken (SFS 1949:381) gällande att vårdnadshavaren har det yttersta ansvaret över sitt barn, så behöver föräldrarna få vara delaktiga i sitt barns vardag på förskolan. Eftersom resultatet visar att föräldrardeltagandet under vilan är begränsat så skulle det kunna innebära att det blir svårare för föräldrarna att uppfylla detta ansvar då de inte får en verklig insyn i vilan. Resultatet synliggör dock inte vad begränsningen i deltagandet beror på, men en tolkning som vi gör är att vilan ofta sker mitt på dagen, när föräldrarna arbetar och studerar, vilket begränsar deras möjligheter att delta. En annan orsak till föräldrarnas begränsade deltagande i vilan skulle kunna knytas an till de resultat som både Bouakaz (2007) och Hornby och Lafaele (2011) fått fram i sina studier gällande att föräldraengagemang kan påverkas negativt om föräldrar upplever att deras deltagande inte uppskattas och uppmuntras av pedagogerna. Eftersom vårt resultat visar att föräldrarnas deltagande i vilan är begränsat så skulle det kunna innebära att de inte uppmuntras och ges möjlighet att delta i vilan, men det kan även innebära att de själva inte tar sig tid eller tar sig an möjligheten att delta.

6.4 Föräldrarnas upplevelser av sina möjligheter att påverka vilan - trappsteg tre

Under rubriken påverkan i enkäten ställdes frågan gällande om föräldrarna upplever att de får möjlighet att diskutera den information de fått till sig gällande vilan tillsammans med pedagogerna. Det ställdes även frågor om huruvida föräldrarna känner att de får utrymme att lyfta sina tankar, perspektiv och åsikter om sitt barns vila samt ifall föräldrarna upplever att pedagogerna lyssnar på dem och tar tillvara på deras tankar och åsikter. Resultatet visar att fyra av sex föräldrar känner att de får möjlighet att diskutera informationen som de får till sig medan resterande upplever att de till viss del får möjlighet att diskutera informationen. Samtliga föräldrar upplever att de får utrymme att lyfta sina tankar, åsikter och perspektiv gällande sitt barns vila. Samtliga upplever även att pedagogerna lyssnar och tar tillvara på deras tankar och åsikter. Vårt resultat visar med andra ord att föräldrarnas upplevelser av sina möjligheter att påverka är övervägande positiva (se figur 4).



(Figur 4 Påverkan över vilan)

Under påverkan ställdes följdfrågor där föräldrarna bads beskriva varför/varför inte de känner att de kan diskutera den information som de får till sig om vilan. Samtliga föräldrar uttrycker en god samverkan där pedagogerna är lätta att prata med och engagerar sig. Förälder 1 beskriver "Vi har bra dialog med alla pedagogerna, de är väldigt lätta att prata med". "De tar sig tiden att prata så man känner en trygghet och tillit" (Förälder 5). "Man kan påverka personal genom att diskutera fram den bästa lösningen för ens barn om den tex har svårt för att komma till ro i sovsalen" (Förälder 2). Citaten synliggör att föräldrarna upplever diskussioner och samtal mellan dem och pedagogerna som goda där föräldrarna får möjlighet att delge sina tankar och åsikter om informationen de fått till sig samt att pedagogerna är lyhörda.

Föräldrarna fick även beskriva varför/varför inte de känner att pedagogerna lyssnar och tar tillvara på deras åsikter. Alla föräldrar utom en, som inte har skrivit något, lyfter att pedagogerna alltid lyssnar på dem när det är något. Föräldrarna beskriver pedagogerna som proffsiga, genuina och hjälpsamma. "Bra kommunikation är ju a och o. Undrar jag något så tar de sig tiden och lyssnar och hjälper till" (Förälder 4). Resultatet visar med andra ord att föräldrarna upplever att de har möjlighet att påverka genom diskussion eftersom pedagogerna lyssnar på vad de har att säga.

Samtliga föräldrar upplever dessutom att pedagogerna har en stark tilltro till dem. Två av föräldrarna angav ingen kommentar på vad de menar. Resterande uttrycker att pedagogerna alltid är tillmötesgående och lyssnar på vad föräldrarna har att säga samt att de har en bra dialog sinsemellan. Förälder 3 beskriver "Har inte upplevt att dem misstror mig eller inte litar på och mitt omdöme kring mitt barn. Vi har bra dialoger om det är något, från båda hållen, bra och sämre". Citaten från föräldrarna (Förälder 1, 2, 3, 4 och 5 ovan) visar att föräldrarna upplever att deras tankar och åsikter tas på allvar i och med att de upplever att pedagogerna har en stark tilltro till dem som föräldrar.

6.4.1 Föräldrarna upplever att de har goda möjligheter att påverka vilan

Definitionen av inflytandetrappans tredje nivå, påverkan, är att föräldrar får möjlighet att diskutera informationen som de får till sig tillsammans med pedagogerna i förskolan samt att föräldrarna får möjlighet att delge sina tankar och åsikter (Utbildningsdepartementet 2003). Resultatet av föräldrarnas svar på frågorna om deras möjligheter att påverka förskolans verksamhet och vilan är till största delen positiva. Majoriteten av föräldrarna känner att de får möjlighet att diskutera den information de fått och samtliga anser att de får

utrymme att lyfta sina tankar och åsikter om vilan samt att pedagogerna lyssnar och tar till sig av det som föräldrarna säger. Föräldrarnas positiva upplevelser av sina möjligheter att påverka vilan genom samtal med pedagogerna kan knytas an till Niss och Söderström (2015) som belyser vikten av att pedagoger lyssnar på föräldrarna och tar tillvara på deras åsikter för att kunna möjliggöra föräldrainsflytande. Eftersom föräldrarna i vår studie upplever att pedagogerna lyssnar och tillvaratar deras åsikter så tyder vårt resultat på att föräldrarnas möjligheter till inflytande genom påverkan är goda.

De föräldrar som tidigare beskrev att de fick information om vilan till en viss del kan dock bli begränsade i sina möjligheter att påverka i och med att det kan bli svårt att diskutera och lyfta fram sina tankar och åsikter utan att ha fått information och insyn i vilan. Har föräldrarna med andra ord inte kännedom om vilan så kan det bli svårt att föra fram alternativa förslag och tankar. Utbildningsdepartementet (2003) understryker att information och kunskap är en förutsättning för att kunna påverka. Vidare beskrivs att för att få inflytande och kunna påverka behöver föräldrarna även känna sig delaktiga i verksamheten. Eftersom vårt resultat visar att majoriteten av föräldrarna inte fått delta i vilan så kan det inverka på föräldrarnas möjlighet att påverka på liknande sätt som bristerna i informationen i och med att föräldrarna inte fått medverka och se hur vilan fungerar. Genom att föräldrar både får information om samt får möjlighet att medverka i vilan möjliggörs föräldrainsflytandet, men vårt resultat visar att det kan finnas vissa begränsningar här.

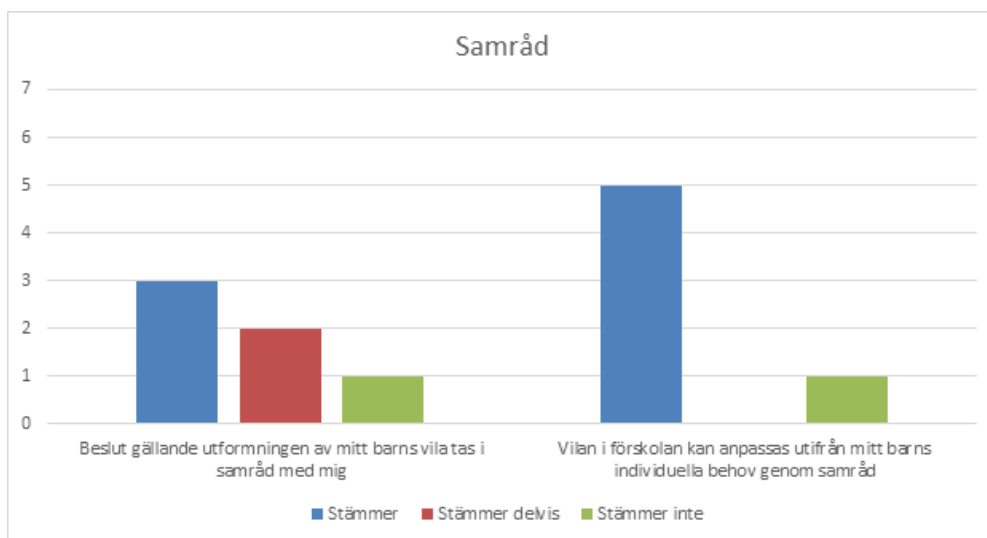
Samtliga föräldrar upplever att pedagogerna på förskolan har en stark tilltro till deras kunskaper och förmågor som föräldrar. Resultatet visar en likhet med det som Ylvén och Wilder (2014) belyser gällande att det är föräldrarna som har bäst kunskaper om det egna barnet. Vår tolkning är därmed att begränsningar både i information, deltagande och eventuellt påverkan inte handlar om att pedagogerna inte värderar föräldrarnas kunskaper och åsikter, utan att det kan finnas andra aspekter som begränsar föräldrainsflytandet inom de här områdena. Ett exempel på en aspekt som skulle kunna påverka föräldrainsflytandet kan vara att föräldrarna inte upplever behov av att nyttja sin rätt till delaktighet och inflytande över vilan.

Vårt resultat som visar att föräldrarna upplever att pedagogerna lyssnar och tar tillvara på vad föräldrarna har att säga kan även kopplas till de resultat som Bouakaz (2007) fått fram i sin studie där föräldraengagemang och inflytande är nära sammanlänkat med huruvida föräldrar känner att deras åsikter är välkomnande. Även Vuorinen (2018) belyser att en viktig faktor för att föräldrar ska trivas med sin förskola är att de känner att pedagogerna lyssnar på föräldrarna och värdesätter deras åsikter, vilket kan knytas an till de citat som lyfts av förälder 1 och 5 i resultatdelen ovan gällande att föräldrarna upplever att de har en bra dialog med pedagogerna och att pedagogerna lyssnar på det som föräldrarna har att säga. Båda föräldrarna uttrycker en god samverkan samt trygghet och tillit mellan dem och pedagogerna. Eftersom resultatet visar att föräldrarna upplever att de får möjlighet att föra fram sina åsikter och att pedagogerna lyssnar på dem samt har en tilltro till deras förmåga så tyder det på att föräldrarna har möjlighet att påverka vilan.

6.5 Föräldrarnas upplevelser av sina möjligheter att ta beslut i samråd-trappsteg fyra

Under rubriken samråd i enkäten ställdes frågor om huruvida föräldrarna upplever att beslut gällande utformningen av deras barns vila tas i samråd med dem, samt ifall föräldrarna upplever att vilan kan anpassas utifrån deras barns individuella behov genom att föräldrar och pedagoger i samråd kommer fram till gemensamma lösningar. Gällande beslut som rör barnets vila så svarar tre föräldrar att de upplever att de här besluten tas i

samråd med dem. Två föräldrar upplever att besluten till viss del tas i samråd med dem och en förälder upplever att beslut rörande barnets vila inte tas i samråd med föräldern. Angående om vilan kan anpassas utifrån barnets individuella behov genom att gemensamma lösningar hittas i samråd mellan föräldrarna och pedagogerna så svarar fem av sex föräldrar att det stämmer helt medan den sista föräldern svarar att det inte stämmer. Vårt resultat visar att föräldrarnas upplevelser är olika gällande deras möjligheter till att ta beslut i samråd med pedagogerna (se figur 5). Vår tolkning av resultatet är dock att beslut gällande vilan inte alltid tas i samråd med föräldrarna, vilket tyder på brister även i den här nivån.



(Figur 5 Samråd)

Även under rubriken samråd ställdes följdfrågor där föräldrarna fick utveckla sina svar. Föräldrarna bads beskriva varför/varför inte de upplever att beslut gällande vilan tas i samråd med dem. De föräldrar som upplever att beslut om vilan tas i samråd med dem skriver bland annat att “Alla barn är olika och alla barn har olika behov, vi har utformat hur just mitt barn ska vila och testat oss fram” (Förälder 1). En annan förälder beskriver “Absolut funkar det jättebra, pedagogen informerar oss hur dagen har gått för vårt barn” (Förälder 2). Ytterligare en förälder beskriver:

Jag vet att dem har en gemensam plats där alla vilar och att dem har en minimum och en max gräns gällande tiden och alltid efter maten. Med mitt barn har tiden aldrig varit något problem. Dock i början så började hon vakna före de andra och började klättra på dem, då fick hon sova i ett eget rum en period, dem berättade det och det var helt okej för oss. (Förälder 3)

Vår tolkning av citaten ovan är att föräldrarna upplever att beslut tas i samråd med dem medan utsagorna från förälder 2 och 3 tyder på att det inte är samråd det handlar om. Dessa två citat synliggör att det är ett informationsutbyte som skett, inte att beslut tagits i samråd.

En av föräldrarna som upplever att beslut gällande barnets vila till viss del tas i samråd med dem beskriver att “Jag kan påverka hur länge mitt barn ska sova men inte vart mitt barn ska sova” (Förälder 5). Den förälder som inte anser att beslut om vilan tas i samråd med hen beskriver “Har aldrig fått frågan kring hur länge eller när. Bara OM han ska sova överhuvudtaget” (Förälder 6). Båda citaten visar att det finns begränsningar i deras möjligheter till inflytande genom att ta beslut om vilan i samråd med pedagogerna.

Vidare fick föräldrarna beskriva individuella lösningar som de och pedagogerna kommit fram till tillsammans. Föräldrarna beskriver olika lösningar så som exempelvis att ett av barnen får sova i ett eget rum med havsljud, ett annat barn blir vaggad till sömns i pedagogernas famn i ett enskilt rum och ett barn som ibland somnar innan lunch får mat sparad och uppvärmd vid ett senare tillfälle. "Ibland har hon somnat på förmiddagen, helst i början av förskoletiden. Då har pedagogerna löst det genom att spara mat och värmer senare" (Förälder 5). Den förälder som inte upplever att individuella anpassningar kan göras uttrycker en osäkerhet kring sina möjligheter att önska en annorlunda utformning av vilan. Föräldern beskriver detta genom att besvara frågan angående om individuella anpassningar kan göras på följande sätt "Jag tror inte det, de sover alltid på en madrass i ett rum efter lunch" (Förälder 4). Eftersom föräldern uttrycker en osäkerhet kring sina möjligheter att i samråd komma fram till individuella lösningar för barnet så tyder det här på att föräldern inte har tillräcklig kunskap om sin rätt till inflytande.

6.5.1 Föräldrarna upplever att beslut om vilan tas i samråd, men resultatet tyder på motsatsen

Utbildningsdepartementets (2003) definition av nivån samråd är att samråd innebär att föräldrar och pedagoger tillsammans hittar en gemensam lösning genom att båda parter perspektiv och åsikter lyfts och tas i beaktning när beslut tas. Vårt resultat visar att föräldrarnas upplevelser är olika. När det kommer till beslut gällande vilan så upplever några föräldrar att beslut som tas genom samråd främst behandlar frågorna hur länge och om barnet ska sova. Men i vissa fall görs även större individuella anpassningar. En förälder beskriver att barnet får sova tidigare på dagen ibland vid behov. Två andra föräldrar beskriver också att anpassningar har gjorts utifrån deras barns individuella behov. Vårt resultat skiljer sig därmed från det som Staton, Smith och Thorpe (2015) fick fram i deras resultat gällande att vilan på förskolan oftast är gruppanpassad och sällan anpassas till individen, eftersom vårt resultat visar att det förekommer individuella anpassningar i majoriteten av fallen. Viktigt att poängtera är dock att Staton, Smith och Thorpe's studie är internationell vilket innebär att det kan se annorlunda ut i Sverige.

En av föräldrarna som upplever att beslut gällande vilan tas i samråd mellan hen och pedagogerna är förälder 3 som skriver att pedagogerna låter barnet sova i ett eget rum eftersom barnet klättrar på de andra barnen och att pedagogerna sedan informerat föräldern om det här. Föräldern upplever att beslut gällande vilan har tagits i samråd, men förälderns beskrivning tyder på att det är pedagogerna som provat sig fram till en lösning och sedan informerat föräldern. Eftersom samråd innebär att båda parter tillsammans diskuterar fram en lösning (Utbildningsdepartementet 2003), så tyder förälderns utsaga på att föräldern inte får inflytande genom samråd utan att hen fått information. En annan förälder som också menar att beslut om vilan tas i samråd skriver "Absolut funkar det jättebra, pedagogen informerar oss hur dagen har gått för vårt barn" (Förälder 2). Även den här utsagan tyder på att det är ett informationsutbyte som skett och inte samråd, vilket kan innebära att trots att resultatet visar att majoriteten av föräldrarna upplever att beslut om vilan tas i samråd mellan dem och pedagogerna så visar deras beskrivningar och exempel att det inte säkert är så. Detta synliggörs även i förälder 5's utsaga i resultatet där föräldern beskriver att pedagogerna hittat en lösning på situationen där barnet somnat innan lunch. Resultatet visar med andra ord att det finns brister när det kommer till föräldrainsflytande genom samråd. Dessa brister kan även leda till att det finns brister i samverkan mellan föräldrarna och pedagogerna, eftersom både Sandberg och Vuorinen (2020) samt Tallberg Broman (2013) belyser att föräldrainsflytande är viktigt för att kunna skapa en väl fungerande samverkan mellan förskolan och hemmet.

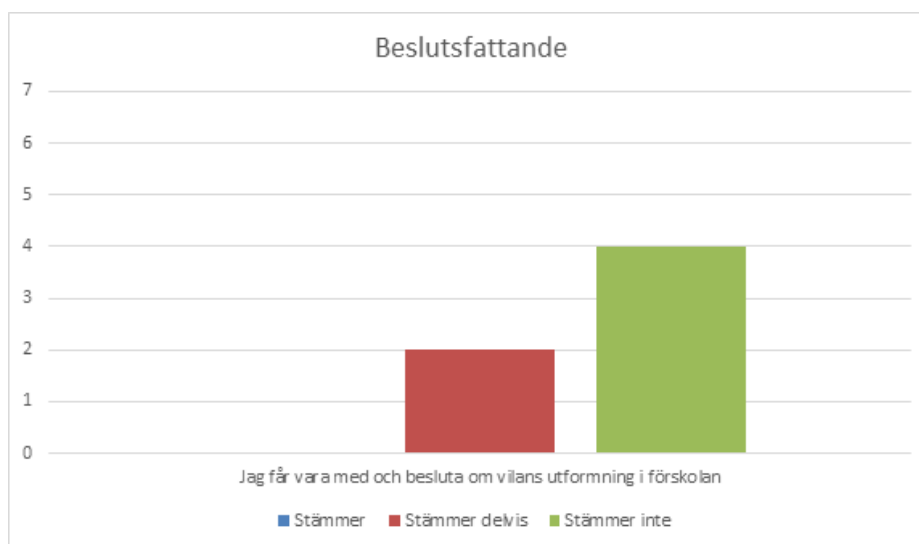
De brister som synliggörs i nivån samråd i vårt resultat kan knytas an till Oakes et al. (2020) studie där resultatet visar att brister i kommunikation mellan förskolan och hemmet kan leda till att det sker en envägskommunikation från pedagogernas håll. Eftersom föräldrarna i vår studie beskriver samråd genom att de fått information så skulle det kunna tyda på att det främst är en envägskommunikation som gäller i föräldrarnas fall också. Vårt resultat kan även knytas an till Ivarson Janssons (2001) resultat som visar att många av pedagogerna i författarens studie inte anser att föräldrainflytande är nödvändigt för att kunna planera verksamheten. Kopplat till citaten ovan i avsnittet som berör att pedagogerna själva kommit fram till lösningar gällande vilan så skulle det kunna vara så att vårt resultat visar likheter med Ivarson Janssons (2001) resultat i och med att pedagogerna inte bitt föräldrarna om råd när de sökt lösningar till vilan.

Under frågan som ställdes under rubriken påverkan tidigare i resultatavsnittet gällande om föräldrarna upplever att de får möjlighet att tillsammans med pedagogerna diskutera den information som de fått, så beskriver förälder 2 "Man kan påverka personal genom att diskutera fram den bästa lösningen för ens barn om den tex har svårt för att komma till ro i sovsalen". Citatet tyder på att det egentligen är inflytande genom samråd som beskrivs trots att det är en fråga om påverkan som föräldern svarat på. I ett citat som lyfts två stycken ovan från samma förälder beskriver föräldern dock att pedagogerna informerar hen om hur dagen varit för hans barn på en fråga om samråd. Vår tolkning är att föräldern får vara med och ta vissa beslut i samråd, men att föräldern blandat ihop begreppen och beskrivit samråd under påverkan istället eftersom föräldern beskriver att en gemensam lösning diskuterats fram.

Eftersom resultatet visar att det finns vissa brister i steget samråd så tolkar vi det som att föräldrainflytandet genom samråd också är begränsat, vilket synliggörs eftersom flera föräldrar som svarat att beslut om vilan tas i samråd med dem i sina citat synliggör motsatsen.

6.6 Föräldrarnas upplevelser av sina möjligheter att vara med och ta beslut- trappsteg fem

Under rubriken beslutsfattande i enkäten ställdes frågor gällande huruvida föräldrar upplever att de får vara med och ta beslut om vilans utformning. Resultatet visar att två föräldrar upplever att de till viss del får vara med och ta beslut om vilan medan resterande fyra föräldrar inte upplever att de får vara med och besluta om vilan alls (se figur 6). Här visar resultatet till skillnad från majoriteten av föregående nivåer av inflytande ett mer övervägande negativt resultat. Vår tolkning är därför att föräldrarna i vår studie inte får inflytande genom beslutsfattande och därmed inte heller får ett reellt föräldrainflytande.



(Figur 6 Beslutsfattande)

Vidare ställdes en öppen fråga i enkäten där föräldrarna bads beskriva på vilka sätt de får vara med och besluta om vilan samt vad de får ta beslut om. Två föräldrar beskriver att de får ta beslut om när barnet ska vila och hur länge. Två andra föräldrar menar att de inte får vara med och ta beslut alls. Förälder 6 beskriver "Jag har inte varit med och beslutat om något egentligen, utan de har testat sig fram och hittat det som fungerar. Jag råder då om hur vi gör hemma". En annan förälder beskriver: "Jag är nöjd som det är" (Förälder 4). Citatet från förälder 6 visar att pedagogerna tar beslut utan föräldrarnas inverkan mer än att föräldern får komma med förslag och råd. Citatet från förälder 4 tyder på att det inte nödvändigtvis är så att föräldern inte får ta beslut, utan att det kan röra sig om att föräldern inte känner att hen behöver vara med och ta beslut eftersom föräldern är nöjd med vilan som den är.

6.6.1 Föräldrarna får inte ett reellt föräldrainflytande

Att få vara med och ta beslut på nivån beslutsfattande innebär enligt Utbildningsdepartementet (2003) att föräldrar utifrån olika alternativ får vara med och ta beslut som rör förskolan. Det handlar med andra ord inte bara om att föräldrar tillsammans med pedagoger får diskutera fram ett beslut utan att föräldrarna får välja utifrån olika handlingsalternativ samt sitta med i beslutande organ. I resultatdelen framkommer det att ingen av föräldrarna upplever att de får vara med och ta beslut om vilans utformning i förskolan fullt ut. Två av fyra föräldrar upplever dock att de får vara med och ta de här besluten till viss del medan mer än hälften upplever att de inte får vara med att ta sådana beslut alls. Vårt resultat synliggör med andra ord att föräldrainflytande genom beslutsfattande brister. Eftersom Utbildningsdepartementet (2003) understryker att det är på den här översta nivån i inflytandetrappan som vi kan tala om ett reellt föräldrainflytande så visar vårt resultat att föräldrarna i studien inte får, eller inte tar, ett reellt föräldrainflytande.

Under tidigare rubriker lyfter föräldrarna bland annat att de får ta beslut om hur länge det egna barnet ska sova samt barnets schema och liknande, vilket kan kopplas till de två grenarna av demokrati som lyfts av Elvstrand (2009), vilka är formell och informell demokrati. Formell demokrati behandlar beslut som tas kollektivt på en organisatorisk nivå medan informell demokrati rör beslut om vardagliga händelser. De områden som föräldrarna beskriver att de får ta beslut om innefattas i den informella demokratin, men med fokus på det egna barnet eftersom de inte upplever att de får vara med och ta beslut fullt ut i övrigt. Citatet från förälder 4 som uttrycker att hen är nöjd med vilan som den är kan

även kopplas till den problematik som lyfts av Utbildningsdepartementet (2003) där föräldrar ibland känner sig nöjda med förskolan och därför inte utnyttjar sin rätt till föräldrainflytande. Förälder 6 beskriver att föräldern inte varit med och tagit beslut om någonting, utan att pedagogerna själva har testat sig fram för att hitta en lösning samt att föräldern då gett råd om hur föräldern gör hemma. Föräldern beskriver att hen inte får vara delaktig i beslutsfattande utan att hen har delgett råd som fungerar i hemmet, vilket går in under påverkan då föräldern genom att ge förslag på lösningar har kunnat påverka verksamheten.

Eftersom vårt resultat visar att det brister mer i inflytandet på nivån beslutsfattande än exempelvis på nivån påverkan så skulle det kunna tyda på att vårt resultat visar likheter med Eriksons (2004) avhandling där han beskriver att det finns olika aspekter av föräldrainflytande som är mer eller mindre uppskattade. I det här fallet skulle det kunna vara så att exempelvis föräldrainflytande genom påverkan är mer uppskattat än föräldrainflytande genom att få vara med och ta beslut eftersom resultatet visar att föräldrarna får mer inflytande genom påverkan än genom just beslutsfattande. Men det kan också vara så att föräldrarna inte tar tillvara på sin rätt till föräldrainflytande i och med att en förälder beskriver att hen inte upplever att hen behöver vara med och ta beslut då hen är nöjd med vilan som den är.

6.7 Sammanfattning av resultatet

Vårt resultat synliggör komplexiteten i föräldrainflytande där de olika nivåerna för inflytande påverkar och är beroende av varandra. Trots att föräldrarna själva till stor del upplever att deras möjligheter till inflytande är goda så tyder deras beskrivningar på att de till exempel inte alltid får tillräckligt med information samt inte är tillräckligt delaktiga i verksamheten och vilan för att kunna få ett reellt inflytande. Samtidigt som majoriteten av föräldrarna upplever att de har fått information om sin rätt till delaktighet och inflytande så synliggörs det i flera utsagor att föräldrarna saknar kunskap om sin rätt till inflytande.

Vår tolkning av resultatet med grund i inflytandetrappan är att det finns mer eller mindre brister i alla nivåer av inflytande både när det kommer till föräldrainflytande generellt och med specifikt fokus på vilan. Resultatet visar att föräldrarnas upplevelser av sina möjligheter till inflytande över verksamheten och vilan är lika, det synliggörs med andra ord inga större skillnader i föräldrarnas möjligheter att utöva inflytande i verksamheten kontra vilan. Vår tolkning av resultatet är dock att föräldrarna upplever sina möjligheter att påverka det egna barnets vila i större utsträckning eftersom de beskriver att individuella anpassningar gjorts utifrån barnets behov samt att föräldrarna får påverka hur länge barnet ska sova och om det ska sova alls.

Majoriteten av föräldrarna upplever att de får tillräcklig information om både verksamheten och vilan, vilket tyder på att möjligheten till inflytande genom information är övervägande god. Men på deltagande visar det sig att föräldrarna inte är tillräckligt delaktiga vare sig i verksamheten eller i vilan för att inflytande genom delaktighet ska kunna möjliggöras. Det begränsade deltagandet tycks dock ha olika orsaker eftersom föräldrarna beskriver olika anledningar till varför de inte är delaktiga. Resultatet visar däremot att steget påverkan till stor del tycks uppnås eftersom majoriteten av föräldrarna upplever att de får möjlighet att påverka verksamheten och vilan genom att diskutera informationen de får till sig tillsammans med pedagogerna. Men eftersom deltagandesteget inte uppnås så är frågan om föräldrarna verkligen får möjlighet att påverka fullt ut eftersom deltagande och information enligt Utbildningsdepartementet (2003) är en förutsättning för en

verklig insyn. Resultatet visar även brister under steget samråd då flera föräldrar inte upplever eller beskriver att beslut gällande verksamheten och vilan tas i samråd med dem. På den översta nivån som är beslutsfattande, där vi kan tala om ett reellt inflytande, finns de största bristerna i och med att majoriteten av föräldrarna inte upplever att de får vara med och ta beslut gällande vare sig verksamheten eller vilan.

Vårt resultat visar med andra ord att trots att föräldrarna till stor del upplever att de får möjlighet till föräldrainsflytande över verksamheten och vilan så tyder deras beskrivningar och exempel på att de inte får ett reellt föräldrainsflytande vare sig i verksamheten eller vilan. De största bristerna tycks handla om att föräldrarna inte har kunskap om vad deras rätt till inflytande faktiskt innebär och vilka olika möjligheter till att påverka de har. Olika beslut som tas gällande vilan verkar främst tas av pedagogerna där pedagogerna inte alltid tar hjälp av föräldrarna för att i samråd komma fram till de bästa besluten och lösningarna. Föräldrarna får inte heller vara med när beslut tas gällande verksamheten eller vilan i den utsträckning som krävs för att kunna tala om ett reellt föräldrainsflytande.

De hinder och möjligheter för inflytande som vi kunnat utläsa från föräldrarnas beskrivningar i resultatet är att föräldrarna främst upplever tiden för samtal som något begränsat i de fall när det är många föräldrar som hämtar och lämnar samtidigt samt när det är lite personal på plats. Andra hinder som uppmärksammats i resultatet, men som inte har lyfts av föräldrarna själva, är att brister i informationen både gällande verksamheten, vilan och rätten till inflytande kan hindra föräldrainsflytandet. Möjligheter som föräldrarna lyfter är bland annat att pedagogerna lyckats hitta alternativa lösningar för att möjliggöra samtal samt möjliggöra att föräldrarna känner sig delaktiga på andra sätt än att vistas i verksamheten nu när covid-19 begränsar förutsättningarna. De anpassningar som beskrivs är exempelvis att informationsutbyte, samtal och delaktighet kan möjliggöras genom olika medier.

7 Diskussion

Föräldrinflytande är ett komplext begrepp, vilket synliggjorts med hjälp av Utbildningsdepartementets (2003) beskrivning av de olika nivåerna för inflytande. I studiens teoretiska ramverk beskrivs de olika nivåer av inflytande som spelar in för att kunna tala om ett reellt föräldrinflytande. Vid första anblick tyder studiens resultat på att föräldrarna generellt har en positiv syn på sina möjligheter till föräldrinflytande, men med en djupare granskning av deras beskrivningar och exempel så synliggörs att det finns olika typer av begränsningar i de olika nivåerna i inflytandetrappan, vilket leder till att föräldrarnas möjligheter till reellt föräldrinflytande i stort är begränsat. Den översta nivån för inflytande är beslutsfattande och beskrivs av Utbildningsdepartementet (2003) som den nivån där ett verkligt inflytande möjliggörs. Eftersom studiens resultat visar att föräldrarna inte får möjlighet till inflytande genom att få vara med och ta beslut samt resultatet även visar att det finns begränsningar för inflytandet i de andra nivåerna så tyder det på att föräldrarna inte får ett verkligt föräldrinflytande vare sig i förskolans verksamhet eller över barnets vila.

Resultatet visar att föräldrarnas möjligheter att utöva inflytande över vilan och verksamheten är lika, men att deras möjligheter att påverka vilan upplevs något större i och med att flera föräldrar beskriver att individuella anpassningar görs utifrån deras barns behov. Dock så tyder flera av föräldrarnas utsagor på att pedagogerna ibland själva testat sig fram för att kunna göra dessa anpassningar utan att samråda med dem, vilket kan jämföras med Ivarson Janssons (2001) resultat som visar att pedagoger inte alltid utnyttjar föräldrinflytande för att kunna planera verksamheten. Det innebär med andra ord att pedagoger inte alltid tar hjälp av och utnyttjar föräldrarnas kunskaper om det egna barnet för att kunna skapa de bästa förutsättningarna i förskolan. Resultatet visar dock att föräldrarna upplever att pedagogerna har en stark tilltro till dem som föräldrar, men samtidigt synliggörs att pedagogerna trots det inte alltid tar tillvara på föräldrarna fullt ut när verksamheten och vilan planeras och genomförs.

Föräldrarnas möjligheter att påverka förskolans verksamhet och vilan kan även kopplas till makt. Einarsdóttir och Jónsdóttir (2019) beskriver att en viktig aspekt för att kunna jämna ut eventuella maktnivåer mellan pedagoger och föräldrar är att pedagogerna lyssnar på, tar tillvara på och respekterar föräldrarna och deras kunskaper om sitt barn. Samtliga föräldrar i vår studie upplever att pedagogerna gör det, men samtidigt beskriver flera av dem att pedagogerna tar egna beslut och finner lösningar på egen hand, vilket kan tyda på att maktfördelningen är något ojämn. Föräldrarna får då inte möjlighet att utöva sin rätt till inflytande fullt ut, utan först när de blir informerade om pedagogernas beslut och lösningar får de möjlighet att uttrycka sin åsikt. Föräldrarnas begränsade möjligheter till inflytande kan även knytas an till Vuorinen (2018) som belyser att föräldrar som saknar kunskaper om sin rätt till inflytande inte heller utnyttjar sin rätt och har därför inte makt att påverka. För föräldrarna i den här studien kan det innebära att de inte fullt ut är medvetna och har kunskap om i vilken utsträckning de har rätt till inflytande och att de därför inte heller utnyttjar den här rättigheten, vilket kan beskrivas med hjälp av Danermark (2004) som menar att det finns olika aspekter som kan påverka en persons maktposition. Ett exempel som ges är makt i form av kunskap. Eftersom föräldrarnas beskrivningar synliggör att de enbart till viss del har kännedom och kunskap om vad deras rättigheter till inflytande innebär så kan det även innebära att deras makt att påverka är begränsad. Detta belyser vikten av att pedagogerna ser på föräldrarna som en viktig del i sitt team, att de ger föräldrarna möjlighet att påverka samt informerar om rätten till föräldrinflytande för att på så sätt kunna jämna ut eventuella maktpositioner. Asymmetriska

maktpositioner i relationen mellan pedagogerna och föräldrarna kan även påverka förskolans demokrati- och värdegrundsarbete negativt (Eriksson 2004).

Föräldrainflytande är en viktig del i förskolans demokrati- och värdegrundsuppdrag (Skolverket 2013). För att förskolan ska kunna uppnå det demokratiska förhållningssätt som beskrivs i läroplanen krävs bland annat att föräldrar får möjlighet att vara delaktiga och utöva inflytande. Westlund (2017) och Skolverket (2000) beskriver tid för samtal som en viktig aspekt för att förskolor ska kunna lyckas med det här arbetet. Vårt resultat visar likheter med McMillans (2005) resultat där föräldrar beskrev tiden för samtal som begränsad. Men trots att flera föräldrar i vår studie beskriver att tiden för samtal ibland inte räcker till så visar deras beskrivningar att de upplever att pedagogerna på deras förskolor har hittat andra lösningar för att kunna möjliggöra samtal, vilket kan kopplas till Eckeskog (2009) som beskriver vikten av att pedagoger hittar alternativa lösningar för att kunna möjliggöra meningsfulla samtal då tiden vid hämtning och lämning inte räcker till. En risk med de lösningar som föräldrarna beskriver skulle dock kunna vara att exempelvis telefonsamtal och sms inte ger samma möjligheter till meningsfulla samtal som en fysisk kontakt gör. För att pedagoger ska kunna skapa samtal som möjliggör föräldrainflytande utöver de vardagliga mötena så menar Eckeskog (2009) att de behöver skapa tid för fysiska formella möten, så som exempelvis via föräldramöten och utvecklingssamtal. Tid för samtal är en viktig aspekt för att kunna möjliggöra föräldrainflytande. Genom samtal kan information förmedlas och diskuteras samt olika tankar, perspektiv och åsikter lyftas. Det är genom samtal som båda parter kan få en insyn i hur det fungerar för barnet både i hemmet och i förskolan för att hemmet och förskolan ska kunna fungera som ett komplement och skapa de bästa förutsättningarna för barnet och dess individuella behov. Det här beskrivs av Enö (2013) genom att föräldrar och pedagoger har olika typer av kunskaper som kan gynna barnet och att de genom samtal och samverkan kan fungera som ett komplement till varandra.

Slutligen så synliggör inte studiens resultat en tydlig bild av huruvida det begränsade föräldrainflytandet beror på pedagogernas arbete med att möjliggöra föräldrarnas inflytande eller om det beror på att föräldrarna själva inte nyttjar sin rätt till inflytande. Detta kan jämföras med den problematik som lyfts av Utbildningsdepartementet (2003) gällande att det ibland är svårt för pedagoger i förskolan att motivera föräldrar till att engagera sig och utöva sitt inflytande. En av föräldrarnas utsagor visar likheter med problematiken som Utbildningsdepartementet lyfter i och med att föräldern uttrycker att hen är nöjd med vilan i förskolan så som den är, vilket kan innebära att föräldern inte känner behov av att utöva inflytande för att påverka och förändra. En annan förälder beskriver att hen inte är så delaktig i verksamheten, men utsagan beskriver inte om det beror på att föräldern inte får möjlighet att delta eller om föräldern inte känner behov av att delta. Föräldrainflytande kan därför ses som komplext även ur den här aspekten i och med att det inte bara räcker att föräldrar får möjlighet till inflytande, utan att föräldrarna även kan behöva motiveras till att faktiskt utöva sin rätt till inflytande.

7.1 Metoddiskussion

I detta avsnitt diskuteras studiens trovärdighet, tillförlitlighet och överförbarhet, vilka alternativa metoder som kunde ha använts och vilken inverkan den valda metoden kan ha haft på studiens resultat.

Valet att använda enkät som datainsamlingsmetod berodde främst på att andra metoder, så som exempelvis intervjuer och observationer, hade kunnat begränsa insamlingen i och med att covid-19 begränsar våra möjligheter att träffa andra människor fysiskt. Intervjuer

var det alternativ som ansågs hade kunnat fungera bäst för att få så detaljrik information från föräldrarna som möjligt. Fysiska intervjuer hade även möjliggjort ett förtydligande av innebörden i frågorna som ställdes till föräldrarna, vilket enligt Björkdahl Ordell (2007) inte är möjligt i samma utsträckning när enkät används som metod. Datainsamling genom intervju hade kunnat bidra till en ökning av studiens tillförlitlighet i och med att föräldrarnas svar och beskrivningar hade kunnat bli mer detaljerade och vi hade haft möjlighet att ställa följdfrågor för att förtydliga deras svar. Denscombe (2018) menar att en studies tillförlitlighet bland annat grundas i huruvida de medverkande förstått frågorna på ett korrekt sätt så att svaren blir så sanningsenliga som möjligt samt för att undvika felkällor i form av missförstånd. I enkäten fanns därför förtydliganden och beskrivningar av innebörden i de olika begreppen som användes i frågorna, detta för att föräldrarna skulle förstå vad de svarade på och för att svaren skulle bli så exakta som möjligt. I de insamlade enkäterna synliggjordes dock att föräldrarna vid några tillfällen blandat ihop frågorna och dess olika innehåll, vilket kan ha påverkat resultatet. Men med en helhetssyn över deras svar blev det ändå möjligt för oss att få en förståelse för vad de menade. För att öka tillförlitligheten i vårt resultat så ställdes objektiva frågor i enkäten med möjlighet för föräldrarna att förtydliga sina svar med hjälp av beskrivningar och exempel. Denscombe (2018) belyser vikten av att de frågor som ställs inte innehåller fördomar eller annan påverkan från den som genomför studien. Vidare beskrivs vikten av att resultatet styrks med hjälp av citat från den insamlade datan för att resultatet ska bli tillförlitligt. I vårt resultat har vi därför vävt in citat för att synliggöra vad föräldrarna faktiskt svarat.

En studies trovärdighet baseras bland annat på huruvida urvalet är relevant för det som ämnas undersökas samt huruvida resultatet ger svar på studiens forskningsfrågor (Denscombe 2018). Urvalet till vår studie består av föräldrar som har barn som vilar i förskolan, eftersom det är just föräldrars upplevelser av deras möjligheter till inflytande i förskolan och över sitt barns vila som undersöks. Urvalet är därmed relevant för studiens undersökningsområde, då föräldrarna har erfarenheter av det som undersöks.

Vår studies överförbarhet kan påverkas i och med att urvalet är så litet. Resultatet som framkommer synliggör bara hur föräldrarna i den grupp som medverkat i studien upplever föräldrainsflytande och säger därför ingenting om hur föräldrar generellt upplever föräldrainsflytande i förskolan. För att kunna få fram ett generaliserbart resultat krävs ett mycket större urval som representerar en större population än den som undersökts (Denscombe 2018). Vår studie kan dock vara överförbar då de resultat som framkommer kan vara igenkänningsbara även i andra fall. Denscombe (2018, s. 422) beskriver innebörden i överförbarhet som: "en föreställningsprocess där forskningens läsare använder informationen om det särskilda studerade fallet för att bedöma i vilken mån denna information går att tillämpa på andra jämförbara fall". Resultatet i vår studie synliggör svårigheter och begränsningar i arbetet med att möjliggöra ett verkligt föräldrainsflytande, vilket gör att begränsningarna även kan bli synliga för pedagoger som arbetar i andra förskolor. De pedagoger som läser vår studie kan därmed känna igen resultatet och bli medvetna om orsaker som kan hämma och möjliggöra inflytande och därmed vad som krävs för att kunna möjliggöra ett reellt föräldrainsflytande i förskolan.

Slutligen så finns en risk att resultatet påverkats av den situation som råder just nu med covid-19, vilket synliggörs bland annat genom att föräldrar lyfter att situationen har påverkat deras möjligheter att vara delaktiga i förskolans verksamhet. Resultatet hade därför kunnat se annorlunda ut om undersökningen genomförts under andra omständigheter.

7.2 Förslag på ytterligare forskning

I studien har föräldrars inflytande i förskolan problematiserats. I inledningen lyfts att det enligt Föräldrabalken (SFS 1949:381) är vårdnadshavarna som har det yttersta ansvaret för barnet. Vi har dock valt att använda begreppet föräldrar, där vårdnadshavare innefattas. Trots föräldrabalkens skrivning samt Ylvén och Wilders (2014) beskrivning gällande att det är föräldrarna som känner barnet bäst och har mest kunskaper om sitt barn, så visar vårt resultat att föräldrarnas möjligheter till föräldrainflytande och därmed deras möjligheter att utöva sitt ansvar är begränsat. Resultatet ger dock ingen tydlig bild av om det begränsade föräldrainflytandet beror på att föräldrarna inte får möjlighet till inflytande eller om det är så att de inte utnyttjar sin rätt till inflytande. Den här studien är dessutom för småskalig för att kunna synliggöra hur föräldrainflytande upplevs av föräldrar generellt. Vidare forskning skulle därför kunna handla om att undersöka på vilka sätt pedagoger i förskolan arbetar för att möjliggöra ett reellt föräldrainflytande samt hur pedagoger arbetar för att motivera föräldrar till att nyttja sin rätt till inflytande. Ytterligare forskning skulle även kunna undersöka förskollärares uppfattningar om föräldrainflytandets gränser, alltså var gränsen går för vad föräldrar bör få inflytande över, enligt förskollärare.

Referenser

- Allwood, C. M. & Erikson, M. G. (2017). *Grundläggande vetenskapsteori: för psykologi och andra beteendevetenskaper*. Andra upplagan Lund: Studentlitteratur
- Arnér, E. (2009). *Barns inflytande i förskolan – en fråga om demokrati*. Lund: Studentlitteratur
- Asp-Onsjö, L., (2012). Elevdokumentation, föräldrainflytande och motstånd i den svenska skolan. *Utbildning och demokrati* , 21 (3), ss.71-90.
- Björkdahl Ordell, S. (2007). Enkät som redskap. I Björkdahl Ordell, S. Dimenäs, J. & Davidsson, B. *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss.84-96.
- Bouakaz, L. (2007). *Parental involvement in school: What promotes and what hinders parental involvement in an urban school*. Malmö högskola, DOI:[10.1080/00131911.2017.1288609](https://doi.org/10.1080/00131911.2017.1288609)
- Danermark, B. (2004). *Samverkan - en fråga om makt*. Örebro: Läromedia
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Fjärde upplagan Lund: Studentlitteratur
- Eckeskog, L. (2019). *Kommunikation i förskolan: förskollärares och barnskötares kommunikation med föräldrar i ett digitaliserat medielandskap*. Diss. Umeå : Umeå universitet
- Edling, C. & Liljeros, F. (red.) (2016). *Ett delat samhälle: makt, intersektionalitet och social skiktning*. 2. rev. och utök. uppl. Stockholm: Liber
- Edström, E. (2018). Insändare. Låt barnen sova middag på förskolan. Dagens nyheter, 21 februari. <https://www.dn.se/asikt/lat-barnen-sova-middag-pa-forskolan-igen/> [2020-11-12]
- Einarsdóttir, J. & Jónsdóttir, A. H. (2019). Parent-preschool partnership: many levels of power. *Early years (London, England)*, 39(2), pp.175–189. DOI: 10.1080/09575146.2017.1358700
- Elvstrand, H. (2009). *Delaktighet i skolans vardagsarbete*. Diss. Linköping: Linköpings universitet
- Enö, M. (2013). Kommunikation och samverkan i mångkulturella skolor. I Harju, A. & Tallberg Broman, I. (red.). *Föräldrar, förskola och skola: om mångfald, makt och möjligheter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, ss. 41-58.
- Erikson, L. (2004). *Föräldrar och skola*. Diss. Örebro: Örebro universitet.
- Eriksson, A. (2014). Barns delaktighet i förskolan. I Sandberg, A. (red). *Med sikte på förskolan – barn i behov av stöd*. Lund: Studentlitteratur

- Hornby, G. & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: an explanatory model. *Educational review (Birmingham)*, 63(1), pp.37–52. DOI: 10.1080/00131911.2010.488049
- Ivarson Jansson, E. (2001). *Relationen hem - förskola: intentioner och uppfattningar om förskolans uppgift att vara komplement till hemmet 1990-1995*. Diss. Umeå: Umeå universitet
- Jansson, A. (2009). *Kommunikation*. 1. uppl. Malmö: Liber
- Kihlström, S. (2007). Uppsatsen- examensarbetet. I Björkdahl Ordell, S., Dimenäs, J. & Davidsson, B. *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss. 226-242.
- Lpfö 18. (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>
- Malmqvist, J. (2007) Analys utifrån redskapen. I Björkdahl Ordell, S., Dimenäs, J. & Davidsson, B. *Lära till lärare: att utveckla läraryrket- vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss. 122-132.
- Markström, A.-M. & Simonsson, M. (2018). *Utvecklingssamtal: kommunikation mellan hem och förskola*. Andra upplagan Lund: Studentlitteratur
- McMillan, D. J. (2005). Close Encounters: Issues in Pre-school Parental Involvement in Northern Ireland. *Child care in practice : Northern Ireland journal of multi-disciplinary child care practice*, 11(2), pp.119–134. DOI: 10.1080/13575270500053068
- Nationalencyklopedin* (2020). Information. Tillgänglig: Nationalencyklopedin [2020-11-22]
<https://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/inflytande>
- Nationalencyklopedin* (2020). Påverka. Tillgänglig: Nationalencyklopedin [2020-11-26]
<https://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/inflytande>
- Nationalencyklopedin* (2020). Samråd. Tillgänglig: Nationalencyklopedin [2020-11-22]
<https://www-ne-se.proxy.lnu.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/inflytande>
- Niss, G. & Söderström, A.-K. (2015). *Samarbete i förskolan: för barnens skull*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Oakes, C., Staton, S., Houen, S., Cooke, E., Pattinson, C., Teo, S.-L. & Thorpe, K. (2020). "Did My Child Sleep Today?": Communication Between Parents and Educators in Early Childhood Education and Care Settings. *Child & youth care forum*, 49(2), pp.265–283. DOI:10.1007/s10566-019-09527-3
- Sandberg, A. & Vuorinen, T. (2020). *Hem och förskola: samverkan i förändring*, Upp-
laga 2, Liber, Stockholm.
- SFS 1949:381. *Föräldrabalken*. Stockholm: Justitiedepartementet [2020-11-12]

- Skolverket (2000). *Med demokrati som uppdrag: en temabild om värdegrunden*. Stockholm: Statens skolverk
- Skolverket (2011). *Förskolan är till för ditt barn: en broschyr om förskolans läroplan*. [broschyr]. (Rev. uppl.) Stockholm: Skolverket. <https://www.skolverket.se/publikations-serier/informationsmaterial/2011/forskolan-ar-till-for-ditt-barn>
- Skolverket (2013). *Förskolans och skolans värdegrund: förhållningssätt, verktyg och metoder*. [Ny], rev. [utg.] Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2579>
- Staton, S. L., Smith, S. S. & Thorpe, K. J. (2015). "Do I really need a nap?": The role of sleep science in informing sleep practices in early childhood education and care settings, *Translational Issues in Psychological Science*, 1(1), pp. 32-44.
DOI:10.1037/tps0000011
- Tallberg Broman, I. (2013). Föräldrasamverkan i förändring. I Harju, A. & Tallberg Broman, I. (red.). *Föräldrar, förskola och skola: om mångfald, makt och möjligheter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, ss. 25-39.
- Tallberg Broman, I. (2009). "No parent left behind" Föräldradeltagande för inkludering och effektivitet. *Educare - Vetenskapliga skrifter*. 2-3, pp. 221-240.
Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:mau:diva-3000>
- Trost, J. & Hultåker, O. (2016). Enkätboken. femte upplagan Lund: Studentlitteratur
- Utbildningsdepartementet (2003). Var - dags - inflytande i förskola, skola och vuxenutbildning. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer. Tillgänglig på Internet: <http://www.regeringen.se/content/1/c4/12/98/cce9caa7.pdf>
- Vetenskapsrådet. (2011). *Forskningsetiska principer*. Hämtad från internet 20-11-14.
Finns tillgänglig på internet: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>
- Vuorinen, T. (2018). 'Remote parenting': parents' perspectives on, and experiences of, home and preschool collaboration. *European early childhood education research journal*, 26(2), pp.201–211. DOI: 10.1080/1350293X.2018.1442005
- Westlund, K. (2017). Demokrati i förskolan. I Riddersporre, B. & Persson, S. (red.). *Utbildningsvetenskap för förskolan*. Andra utgåvan Stockholm: Natur & kultur, ss. 137-155.
- Ylvén, R. & Wilder, J. (2014). Samverkan med barn och familjer. I: Sandberg, A. (red.). *Med sikte på förskolan – barn i behov av stöd*. Lund: Studentlitteratur, ss. 249-268.

Bilagor

Bilaga A Missivbrev

**Till dig som har barn i åldern 1-3 som sover i förskolan.
- Information och förfrågan om deltagande i enkätstudie.**

Hej!

Vi som skickar ut detta brev heter Therese Johansson och Cecilia Hansen. Vi går just nu sista terminen på förskollärautbildningen på Linnéuniversitetet i Växjö. I vår utbildning ingår det att genomföra ett självständigt arbete där vi ska undersöka ett område som är viktigt för vår kommande yrkesroll. Vi har valt att undersöka hur föräldrar upplever föräldrainflytande på förskolan med specifikt fokus på barns vila.

Föräldrars delaktighet och inflytande i sina barns förskola är viktigt för att samarbetet mellan hemmet och förskolan ska fungera och kunna bidra till de bästa förutsättningarna för barnets utveckling och lärande. Vi vill därför genomföra en *enkätundersökning* som kan bidra med kunskap om det här. Vår förhoppning med studien är att kunna bidra med kunskap om hur föräldrar upplever sina möjligheter att påverka sitt barns vardag (i detta fall deras vila). Vi hoppas att du vill vara med, enkäten tar cirka 15 minuter att fylla i.

Föräldrainflytande är viktigt! För att studien ska bli möjlig behöver vi er hjälp. Genom era svar kan vi få en inblick i hur föräldrainflytande upplevs i praktiken. Er medverkan är frivillig och det är helt okej att avbryta deltagandet när som helst under arbetets gång. Enkäterna kommer att hanteras med konfidentialitet vilket innebär att du som medverkar aidentifieras (är anonym) det ska med andra ord inte gå att avläsa vem som har svarat. Endast vi som genomför studien samt eventuellt vår handledare och examinator kommer att ha tillgång till det insamlade materialet. När examensarbetet är klart och godkänt i sin helhet kommer samtliga enkäter att kastas.

På grund av rådande omständigheter med covid-19 är vi hindrade att träffa er och dela ut enkäten personligen, vi kommer därför skicka enkäten via mejl. Om du vill delta i vår studie så meddela någon av pedagogerna på din avdelning.

Har du några frågor så är du välkommen att höra av dig till oss.
Med vänliga hälsningar, Therese och Cecilia

Växjö, 2020-12-01

Studerande:

Cecilia Hansen

Mejladress: Ch22jk@student.lnu.se

Therese Johansson

Mejladress: Tj222kd@student.lnu.se

Handledare:

Zara Bersbo

Mejladress: zara.bersbo@lnu.se

Bilaga B Enkät

Genom denna enkät vill vi undersöka hur föräldrar upplever sina möjligheter till inflytande över förskolan, med fokus på barns vila. Med inflytande menar vi i vilken utsträckning föräldrar upplever att de har möjlighet att påverka förskolans verksamhet och vilan.

Information

1. Jag upplever att jag har fått information om min rätt att vara delaktig i och påverka förskolans verksamhet

- Stämmer inte alls
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

2. Jag får information om förskolans verksamhet (Exempelvis situationer, aktuella händelser temaarbete och så vidare)

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

Beskriv vilken typ av information du får:

3. Jag får information om hur mitt barn sover under vilan (Exempelvis hur länge, mellan vilka tider, om barnet sover bra eller oroligt och så vidare)

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

4. Beskriv hur du får information från förskolan (Skriftligt via veckobrev, blogg, sms, via samtal, vid hämtning/lämning och liknande)

5. Jag upplever att informationen jag får är tillräcklig för att ge mig insyn i och kunskap om verksamheten.

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

Deltagande

6. Jag upplever att jag är delaktig i förskolans verksamhet (Till exempel genom att delta i olika typer av aktiviteter, processer och händelser på förskolan)

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

Om ja, beskriv i vilken typ av aktiviteter, processer och händelser du känner dig delaktig i:

7. Jag har fått vara med under mitt barns vila i förskolan vid något tillfälle

- Ja
- Nej

Påverkan

8. Jag upplever att jag får möjlighet att tillsammans med pedagogerna diskutera den information som jag får till mig gällande förskolans verksamhet och vilan

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

Varför/varför inte?

9. Jag upplever att jag får utrymme att lyfta mina tankar, perspektiv och åsikter om mitt barns vila i förskolan

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

10. Jag upplever att pedagogerna lyssnar på mig och tar tillvara på mina tankar och åsikter

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

Varför/ varför inte?

11. Känner du att pedagogernas tilltro till dig som förälder är stark

- Ja
- Nej

Varför? Ge exempel:

Samråd

Samråd innebär att både föräldrarnas och pedagogernas perspektiv lyfts fram så båda kan komma överens och ta ett gemensamt beslut.

12. Jag upplever att beslut gällande förskolans verksamhet tas i samråd med mig som förälder

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

13. Jag upplever att beslut gällande utformningen av mitt barns vila tas i samråd med mig som förälder (Till exempel var vilan ska ske, hur länge och när)

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

Varför/ varför inte:

14. Jag upplever att vilan i förskolan kan anpassas utifrån mitt barns individuella behov av sömn genom att jag och pedagogerna kommer fram till gemensamma lösningar. (exempelvis om ditt barn behöver vila tidigare under dagen, om ditt barn behöver sova i vagn och så vidare)

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

Beskriv gärna:

Beslutsfattande

Skillnaden mellan samråd och att få vara med och ta beslut är att i samråd kommer föräldrar och pedagoger genom diskussioner fram till ett gemensamt beslut där bådadas åsikter har tillgodosetts i största möjliga mån. När föräldrar får vara med och ta beslut däremot så får de vara med i beslutsprocesser och välja mellan olika handlingsalternativ. Det kan till exempel handla om huruvida vilan ska hållas inomhus eller utomhus.

15. Jag får vara med och ta beslut om förskolans verksamhet (så som schemaläggning, vilket tema förskolan ska arbeta med, vilka läroplansmål som ska vara i fokus, aktiviteter och händelser)

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

Om ja, Beskriv:

16. Jag får vara med och besluta om vilans utformning i förskolan (Exempelvis om det ska spelas musik under vilan, om vilan ska ske på madrass, ute eller inne, vilka tider och så vidare)

- Stämmer inte
- Stämmer delvis
- Stämmer helt

17. Beskriv på vilka sätt du får vara med och besluta om vilan och vad du får ta beslut om:

Övrigt

18. Anser du att det finns tillräckligt med tid för meningsfulla samtal mellan dig och pedagogerna?

- Ja
- Nej
- Till viss del

Beskriv:

19. Ange minst ett exempel på något inom förskolans verksamhet som du anser att du har fått inflytande över:

20. Är det någon fråga som du anser viktig som vi har glömt att ställa?

Tack för din medverkan!